XXXIV. ÉVFOLYAM
2023. 5-6. SZÁM
ÁRA: 2000 FT

Biokultúra

A MAGYAR BIOKULTÚRA SZÖVETSÉG SZAKFOLYÓIRATA

BARÁTSÁGBAN A TERMÉSZETTEL, AZ EMBERREL

A Biokontroll Hungária Nonprofit Kft. kiadványai

Több mint 25 éve a biogazdálkodásért!

BIOKONTROLL HUNGÁRIA

HU-ÖKO-01

Megrendelhető:

Biokontroll Hungária Nonprofit Kft.
Pásztai Viktória pasztai.viktoria@biokontroll.hu
+36-30/619-6926

Az új génmódosítási technikákról*

Jogszabályok rögzítik az ökológiai (bio) gazdálkodás jogosultságát, hogy ebben a vitában szót kapjon, hiszen az EU jogszabályokon túl a magyar jogszabályok is rögzítik az érintettséget, így az 1998. évi XXVII. törvény a géntechnológiai tevékenységről és a 86/2006. (XII. 23.) FVM rendelet a géntechnológiával módosított, a hagyományos, valamint az ökológiai gazdálkodással termesztett növények egymás mellett folytatott termesztéséről. Szövetségünk rengeteget dolgozott azon, hogy ezek a jogszabályok védjék az ökológiai gazdálkodást.

Nagy szerepet játszottunk abban, hogy Magyarországon volt az egyik legnagyobb arányú a GMO-k elutasítása az EU-ban. Kezdeményezésünkre egymás után több megye (elsőként Győr-Moson-Sopron megye), több régió (elsőként Nyugat-Dunántúl) és sok település nyilvánította ki GMO-mentességét, amelynek ugyan nem volt joghatása, de fontos üzenetet hordozott a döntéshozók felé.

Kezdeményezői voltunk annak, hogy Magyarország Alaptörvényébe (Alkotmányába) talán a világon egyedülálló módon bekerült, hogy „Magyarország genetikailag módosított élőlényektől mentes mezőgazdasággal" rendelkezzen. Elmondhatjuk, hogy ismereteink szerint nincs még egy ennyire GMO-któl mentes tiszta ország, mint Magyarország. Ez annak köszönhető, hogy – kezdeményezésünkre – Magyarország moratóriumot hirdetett abban a korai időszakban (2005-ben) a MON810 kukorica termesztésére. Bizony sok – ma velünk együtt GMO mentességet hirdető – tagállamban ezzel bizony elkéstek, és területükön már termesztettek GMO-t, miközben Magyarországon egyetlen hektárról sem tudunk, amelyen köztermelés folyt volna. Van mit védenünk!

Ebben a küzdelemben kiemelt szerep jutott Pusztai Árpád világhírű tudósnak, feleségének és kutatótársának Bardócz Zsuzsa professzorasszonynak, dr. Rodics Katalinnak, Darvas Béla és Székács András professzoroknak. Külön öröm, hogy az elmúlt időszak politikájának ritka konszenzusos területe volt ez, és az adott időszak kormányai és ellenzékei egyetértését tapasztaltuk ebben a kérdésben.

Miközben a GMO moratóriumra a Gyurcsány kormány kormányzása alatt hoztak Országgyűlési határozatot, addig az Alaptörvény már az Orbán-kormányhoz kötődik.

A védelem nem öncélú a biosok részéről, hiszen a fogyasztók egyik leggyakoribb (3.- 5.) érvelése a biotermék mellett, hogy „GMO" mentes. Amennyiben nem kell jelölni az „új technikákkal" előállított élelmiszer alapanyagokat, akkor vajon miként tudnánk garantálni ezt a mentességet. Az, hogy a jövőben azt mondaná a jogalkotó, hogy ezek nem GMO-k, attól még a fogyasztók annak tekintik; olyan, mintha azt mondanák, hogy mostantól a vörös nem vörös, hanem rőt.

Ezért is a biogazdálkodás jogos, hogy szót kapjon egy ilyen vitában, hiszen mi a Természet- Teremtés rendjét tisztelve az egyik póluson állunk, míg a géntechnológiai lobbi velünk szemben a másikon.

Megítélésünk szerint az „új technikák" ugyanúgy durva beavatkozást jelentenek a természet (teremtés) rendjébe, mint a korábbiak, legfeljebb a célzás kicsit pontosabb, nem ágyúval lőnek verébre, hanem golyószóróval. A várt hatások ugyan jelentkeznek, de a „nem várt" hatások is ugyanúgy, mint korábban, az „új technikák" erőltetői nincsenek tekintettel arra, hogy a módosított genom egyes szervekben, szövetekben más folyamatokat irányít, mint a másikban. A módosított gén az „új technikákkal" módosított növények esetében is visszavonhatatlanul kikerül a környezetbe, különösen az idegenterméke-nyülő növények esetében.

Tudósokkal folytatott egyeztetéseink azt igazolják, hogy az „új technikákkal" végrehajtott művi beavatkozásnak észlelhető nyomai vannak a genomban, miközben ha természetes módon jött volna létre az új tulajdonságokat hordozó élő szervezet, abban ezeknek nyoma sem lenne. Így nem tartható az az állítás, hogy ez csupán gyorsabb „nemesítési" forma. Javaslatunk, hogy a nemesítők nemesítsenek továbbra is esetenként inkább hagyományos módon; így is sikeresek, hiszen a mai hagyományosan nemesített fajták termőképességét jellemzően még feléig, inkább csak harmadáig merítik ki ma a gazdálkodók.

A Bizottság nemrég közzétett álláspontja tarthatatlan. Ugyanaz a jelenség a mező- és élelmiszergazdaságban, mint a „gender" pártolás a közéletben és a migránsáradat szervezése, eleget tesznek a multinacionális világ parancsának, ez nem más, mint Európa elárulása.

Örömünkre szolgál, hogy Magyarország az EU-ban folyó vitákban az elővigyázatosság elvét követi, ennek folytatását várjuk. Örömünkre szolgál az is, hogy a kormány honlapján olvashatjuk a Cartagena Egyezmény 2023. szeptember 11-i 20 éves évfordulóján kiadott közleményt, amely szerint „A magyar kormány ellenzi a közelmúltban közzétett brüsszeli javaslatot, miszerint az Európai Bizottság megszüntetné a tagállamok önrendelkezési jogát az új génkezelési technikákkal előállított növények termesztése kapcsán és eltörölné az ilyen termékek kötelező jelölését."

** Dr. Roszík Péter 2023. szeptember 27-én az Országgyűlés Irodaházában elhangzott előadásának rövidített változata az Országgyűlés Fenntartható Fejlődés Bizottsága, a Nemzeti Fennntartható Fejlődési Tanács, a Magyar Természetvédők Szövetsége és a Fenntarthatóság Felé Egyesület által szervezett konferencián.*

IMPRESSZUM

Biokultúra

A Magyar Biokultúra Szövetség szakfolyóirata

Lapgazda: Magyar Biokultúra Szövetség
1132 Budapest,
Visegrádi u. 53. III/1.
www.biokultura.org

Kiadó: Biokontroll Hungária
Nonprofit Kft.
1112 Budapest,
Oroszvég lejtő 16.
www.biokontroll.hu

Felelős kiadó: dr. Roszík Péter

Lapmenedzser: Pásztai Viktória

Terjesztés: megrendelés postai úton a kiadótól

SZERKESZTŐSÉG

Alapító főszerkesztő: Seléndy Szabolcs

Főszerkesztő: dr. Roszík Péter

Telefon/fax: 06-1/336-1123

E-mail: info@biokontroll.hu

A szerkesztőbizottság tagjai: dr. Roszík Péter (elnök)
Pásztai Viktória

Tördelőszerkesztő: Mihalec Hedvig

Nyomda: Pethő Kft.

ELŐFIZETÉS ÉS ÜGYFÉLSZOLGÁLAT:

Cím: Biokontroll Hungária
Nonprofit Kft.

Telefon: 06-1/336-1123

E-mail: info@biokontroll.hu

Előfizetési díjak: 1 szám: 1 000 Ft
Fél év: 3 000 Ft
Egy év: 5 500 Ft

Megjelenés: Egy évben hat lapszám jelenik meg. A kiadó fenntartja a jogot összevont lapszámok megjelentetésére.

Hirdetésszervező: Pásztai Viktória

Telefon: 06-30/619-6926

E-mail: pasztai.viktoria@biokontroll.hu

Minden jog fenntartva! A lapból értesüléseket átvenni csak a Biokultúrára való hivatkozással lehet. Az újságban hirdetett anyagok, eljárások ökológiai gazdálkodásban való alkalmazhatóságáért felelősséget vállalunk, a hirdetésekben, szponzorált cikkekben közölt hatékonysági adatokért azonban nem.

ISSN 0865-5189

Hulladékpapírból újrahasznosítva

TARTALOMJEGYZÉK

40 ÉVES A BIOKULTÚRA

Négy évtized a biogazdálkodásért – Az ember és természeti környezetének harmóniája 5
Visszatekintés 8
Visszatekintés a biokultúra negyven évére képekben 13

EZ TÖRTÉNT, HÍREK

A gazdálkodók elutasítják a genetikailag módosított vetőmagokat 18
A Biovilág hírei 20
Tegyünk magunkért! 27

A BIOKONTROLL HUNGÁRIA NONPROFIT KFT. HIVATALOS KÖZLEMÉNYEI

A Biokontroll Hungária Nonprofit Kft. hivatalos közleményei 26

BIOGAZDÁLKODÁS

Magyarország legszebb gyümölcstermesztő és kertészeti birtoka 2023-ban 28

FELDOLGOZÁS

Vegyes táplálkozásból a vegán táplálkozásba – Budapestről Zalakarosra, ahogy egy álom valóra válik 30

GYÜMÖLCSTERMESZTÉS

Bio ellenőr drónbemutatón 32

NÖVÉNYTERMESZTÉS

Gondolatok a hazai bioburgonya termesztésért 34

ÁLLATTARTÁS

Vándorólas tyúklegeltetés hatása az aljnövényzetre egy ökológiai gyümölcsösben 38

RENDEZVÉNYEK, ESEMÉNYEK

Rendezvények, események itthon és a világban 40

A CÍMLAPON: internet-fotó

NÉGY ÉVTIZED A BIOGAZDÁLKODÁSÉRT

Az ember és természeti környezetének harmóniája

Albert Schweitzer: „A legszebb emlékműved embertársaid szívében áll.” Ez az idézet volt a mottója a november 10-én megrendezett ünnepségnek, mellyel a Magyar Biokultúra Szövetség alakulásának 40. évfordulóját ünnepelték mindazok, akik aktívan kivették részüket az úttörő munkában, már kezdetektől fogva.

A családias programot Czeller Gábor elnök köszöntője után, Dr. Roszík Péter alelnök megható visszaemlékezése követte, mellyel képekben emlékeztek az egybegyűltek a kezdetekre, azokra a kiemelkedő emberekre, akik valódi értéket teremtettek és tettek azért, hogy Magyarországon a biogazdálkodás mozgalommá váljon, gyökeret eresszen.

Könnyekig meghatódva idézték fel a jelen lévők azokat a történeteket és személyeket, akik meghatározták, felvállalták a sokrétű érdekérvényesítő, mozgalmi tevékenységet, a nyolcvanas évektől napjainkig.

A kellemes hangulatú programon egymás után szólaltak föl a vendégek, fölidézve 40 év személyes, bizalmas és gyakran mosolyra, nevetésre késztető történeteiket. Jánosik Zsuzsa, Zsuzsa néni vágyott a Biokultúrához. Németh László szavait idézte: *„Ezek a csodálatos emberbőrbe kötött remekművek”*, az alapítók, akik heroikus harcot folytattak a vegyszerezés ellen, tanították meg neki, hogy a Teremtő is biokertész volt, hiszen a Paradicsom is biokert volt, nem vegyszerezett ott senki!

Dr. Roszík Péter mintájára indult el Németh István a bio termelés útján. Ő azon ritka szerencsések közé tartozik, akiknek sikerült átadni a stafétát, akiknél megvalósult a generációváltás. Állítása szerint a titok az, hogy hagyni kell a gyerekeket dolgozni, le kell mondani a saját gondolatok egy részéről, mert ha nem kap a gyerek egy-két pofont az élettől, akkor nem biztos, hogy sikerként fogja értékelni, amikor a következő évben már jobb eredményt ér el.

Pista lánya, Németh Mónika elmesélte, hogy igazából beleszületett a biogazdálkodásba, már a gyerekkorát is ez töltötte ki. *„Értékálló az, hogy egészséges terméket állít elő az ember”* – mondta Mónika.

Ollé Sándor útja a jó minőségű kenyér megalkotásán keresztül vezetett a Szövetséghez. 1997-ben sikerült teljesen átállnia a biora. 1998-ban általa került be a tönkölybúza a magyar sütőipari köztudatba. Ő volt a „hóbortos pék”, aki mindig kitalált valamit, de a körülötte kialakult közösségben jó kapcsolatokra, barátokra lelt, akikkel a mai napig tartja a

A családias programot Czeller Gábor elnök köszöntője nyitotta meg

A köszöntőt Dr. Roszík Péter alelnök megható visszaemlékezése követte

Rózsa Péter humoros történetekkel szórakoztatta a jelenlevőket

kapcsolatot. Aki úttörő volt, az úttörő is marad. Napjainkban nyugdíjas éveit éli, de felkérésekre szívesen osztja meg tudását azokkal, akik még az útjuk elején vannak.

Rózsa Péter humoros történetei mesélése közben elmondta, hogy kiemelt szerepet vállalt a 12. kerületi Ökopiac létrehozásában is. A finom falatok, pálinkák és italok mellett csak úgy záporoztak az ilyen és ehhez hasonló történetek az ünnepségen, az összetartozó közösségben.

A kerek születésnapokon szokás számba venni mindazokat, akiknek az ünnepelt sokat köszönhet! Itt pont ez történt.

Az 1983-ban megalakult Biokultúra Klub, 1987-ben pedig a Biokultúra Egyesület, mérföldkő volt a biogazdálkodás hazai történetében.

Az Egyesület fejlődése során, a regionális szervezetek, majd azok önállóvá válása és szakmai társulások összessége eredményezte 2005-ben a Biokultúra Egyesület jogutódját, a mai 9 tagszervezetet összefogó ernyő szervezetet, a Magyar Biokultúra Szövetséget.

Mi változott a 40 év alatt?

Czeller Gábort idézve: *„Elfogadottabbá, támogatottabbá lett és már nem csupán az egészségügyi kataklizmán átesett emberek, hanem mindenki úgy érzi fontos, hogy egészséges táplálékot egyen! Visszatekintve úgy érzem, sikerült igen sokat adnunk nem csak fizikális, anyagi értelmében, hanem a szellemi értelmében is az embereknek! A fiataloknak pedig azt üzenem, higgyenek a bio termelésben, még akkor is, ha a gazdasági, vagy a piaci körülmények az adott pillanatban nem mindig kedvezőek, mert az egész őket fogja igazolni!”*

Mi adta a muníciót mindehhez?

A tény, hogy a biogazdálkodás a magyarság gazdálkodási kultúrájának egyenes folytatása.

Fotón szereplők (balról jobbra): Albert Imre, Kovács Dorottya, Czeller Gábor, Lucskai Attila, Németh István, Bánfi Brigitta, Roszík Péter, Rózsa Péter, Farkas Gábor

Balra Szemerey Zoltán, jobbra Farkas Gábor

A HIT, miként teljes a realitása egy sorvadt, haldokló világkörnyezetben a virágzó Kárpát-medencének.

Az EMBEREK, gazdák, akik hajlandóak kitartóan TENNI, tudásukat, idejüket és munkájukat hozzárendelve e nemes célhoz.

Barátságban a természettel, az emberrel a következő 40 évben is!

Kovács A. Magdolna

VISSZATEKINTÉS

Az időközben Magyar Biokultúra Szövetséggé terebélyesedett társadalmi szervezetnek jelenlegi vagy éppen közelmúltbéli történéseit viszonylag sokan és pontosan ismerik. A folyammá duzzadt csoportosulás kezdeti forrásának létrejöttét, majd egyre sebesebb iramú patakjának hol felszíni, hol rejtett folyamatait talán nem árt felidézni, az utókor számára megörökíteni.

Noha az alakulás éppen harminc éve, 1983. november 15-ére datálódik, az előzmények ennél régebbre, egészen 1981-re tehetők. Ekkor jelent meg ugyanis Lelkes Lajos, az akkori Mezőgazdasági Könyvkiadó egyik vezetője gondozásában Alwin Seifert 80 éves müncheni professzor munkája, a „Kertészkedés mérgek nélkül" című könyvecske. Ezzel szinte egyidőben indította el sikeres rovatát Seléndy Szabolcs, a Kertészet-Szőlészet hetilap főszerkesztő helyettese „Biokertművelés" címen. Míg Lelkes Lajos döntését alapvetően Peter Sowa dortmundi biokertész barátja inspirálta, addig Szabolcs szemét belgiumi rokonai irányították az akkor Nyugat-Európában egyre népszerűbb témára. Jómagam pedig feleségemmel és első, még apró gyermekünkkel ez idő tájt költöztünk Dunakeszire egy nagyméretű, de meglehetősen elvadult kerttel bíró házba.

A dolgok formálisan is összeértek. Kezembe került a könyv, előfizettem az újságot, ezek alapján szorgalmasan megkezdtem a kert „átállítását". Szinte minden sikerült az első perctől fogva. Bíztam is benne, hiszen úgy gondoltam, ha valaki 80 évesen megír egy könyvet, csak nem fog hazudozni. Eközben személyesen is találkoztam az egykori újságíró szövetség Gumó (Gutenberg Művelődési Otthon) kertbarát klubjában Seléndy Szabolccsal, aki éppen a biokertművelésről tartott előadást. Rövid megismerkedésünk után felkért, hogy tapasztalataimról számoljak be a lap hasábjain. Akkoriban már több szerző is közölt cikkeket a lapban: Bős Attila, dr. Mezei Ottóné, dr. Győrffy Sándor, Baji Béla stb. Ez így ment egy jó darabig, amíg Szabolcs panaszkodni nem kezdett, hogy nem bír a rengeteg beérkező levéllel. Ekkor fogalmazódott meg bennem a gondolat, hogy a levelezgetés helyett érdemes lenne az érdeklődőket egy csoportba terelve létrehozni egyfajta klubot, ahol személyesen cserélhetnék ki információikat, adhatnák át tapasztalataikat. Mivel abban az időben szabadúszóként a Hi-Fi Magazin reklámmenedzsereként tevékenykedtem, túláradó szabadidőmet a klub szervezésére fordíthattam. Számtalan művelődési házból utasítottak el, mert nem tudtam számszerű adatokkal meggyőzni az „illetékeseket" a vállalkozás várható sikeréről (létszám, tagdíj stb.), mígnem elvetődtem az V. kerületi Molnár utcában működő Belvárosi Ifjúsági Házba, ahol Pollák László igazgató befogadott, mondván, „úgyis számos flúgos társaság vert már itt tanyát, pl. az India Klub." *(Elnézést Bányai Gézától a klub vezetőjétől, aki ma is a Böszörményi úti biobolt tulajdonosa, de tényleg így hangzott el.)* Szóval meg volt a hely, de még nem volt név.

A reklámszakmában eltöltött évtized, no meg a szerencse segítségemre sietett. Egy, a német barátaimtól kapott kertészeti árudai tájékoztatóban a következő fejezetcímekre bukkantam: *Hydrokultur, Biokultur*. Mint a villám, csapott agyamba a felismerés. Hát mi más is lehetne a klub neve, mint Biokultúra, amely túl a kertészeti kultúrán egyfajta szellemi műhely bölcsőjét is jelentette! Örömmel újságoltam Szabolcsnak a felfedezést – mert, hogy akkorra már ő is gőzerővel agyalt a leendő klub létrehozásán – de úgy gondolta, „aludjunk még rá egyet". Aztán néhány napi alvás után közölte: rendben, nem találtam jobbat. Így azután Biokultúra néven indult a klub, melynek előkészítő népszerűsítésébe dr. Mezei Ottóné (Klárika) is derekasan kivette

Balról jobbra: **dr. Solti Gábor, dr. Roszík Péter, dr. Győrffy Sándor, Ránky Edit, dr. Márai Géza, dr. Miklay Frigyesné, Parádi Andor, dr. Szántosi Antalné, dr. Mezei Ottóné, dr. Sárközy Péter és Frühwald Ferenc**

Bio piknik a Molnár utcai Biokultúra Klubban 1985-ben

a részét, hiszen antropozófiai indíttatásánál fogva komoly levelező címlistával rendelkezett azok köréből, akik Rudolf Steiner hitvallását követték, melynek mezőgazdasági vetülete, lényege a biodinamikus rendszer. Seléndy Szabolcs, felhasználva a szaklap népszerűségét (cca 50 000 példány!) jó előre beharangozta a klub indulását.

November 15-én minden várakozást felülmúlóan több mint 120-an szorongtunk az alakuló ülésen. A ma is aktív, ismertebb szereplők között találhatjuk a Parádi házaspárt, Varga Géza parlamenti képviselőt, Orvos Máriát. Értelemszerűen jómagam vállaltam a klubvezetői posztot, Szabolcs lett a technikai helyettes, hogy legalább egy szakember is legyen a csapatban. Klári néni vezette a biodinamikus szakosztályt. Később csatlakozott a csapathoz dr. Győrffy Sándor, majd prof. dr. Sárközy Péter is. A később megalakuló gyógynövényszakosztály vezetésére dr. Szenthelyi-Molnár István, a Mátyás templom plébánosa, az utolsó magyar tábori lelkész vállalkozott. Személyét az estjeinken szokásosan megjelenő „téglákon" kívül az állami Egyházügyi Hivatal spionjai is figyelték. Kéthetente tartottunk klubnapokat és már a tél folyamán megterveztettük a klub emblémáját, amely úgy látszik megtetszhetett az évekkel később létrejött MSZP-nek, mert szegfűs logója kísértetiesen hasonlít a Biokultúráéra. A klubnapokon elhangzott előadások írásbeli anyagát „tájékoztató" körlevélben postán küldtük vidéki tagjainknak. Emlékszem az estékre, amikor a gyerekek elalvása után az asztalon tengernyi borítékba postáztuk feleségemmel, dr. Zsári Zsuzsával az elküldendő anyagokat.

A tájékozató megjelentetése sem volt egyszerű (számítógép még nem lévén), egy óbudai leíróirodában gépelték kutyanyelvekre (hasábokra) a szöveget, amelyeket nagy A/3-as ívekre felragasztva kicsinyített le a dr. Zelnik József által ingyen rendelkezésünkre bocsátott házinyomda a Népművelési Intézetben. Ott stencilen nyomtatták ki a kb. 300 példányban készülő „újságot".

A klub remekül működött, de szerettünk volna jogi személyiséggé válni, azaz egyesületet alakítani. Abban az időben az ilyenhez patrónusi felügyelet kellett, azaz valamelyik minisztériumnak kellett (volna) felelősséget vállalni a tevékenységünkért. A MÉM (ma VM) szóba sem jöhetett, hiszen úgy tekintettek ránk, mint akik a szocialista mezőgazdaság lerohasztásán fáradozunk (később lerohadt az magától is). Maradt volna a Környezetvédelmi Minisztérium, ahol azonban Rakonczai Zoltán államtitkár mereven elzárkózott a befogadástól. Egyetlen drukkerünk Persányi Miklós (ma az Állatkert főigazgatója) volt, aki főosztályvezetőként szimpatizált tevékenységünkkel.

Pontosan úgy, mint dr. Sólyom László – akihez feleségem, mint szakmabeli jogász nyert találkozót az ELTE tanszékén, és akinek ötletei nagyban segítettek az állampárti szűk lehetőségek kiaknázásában –, nevezetesen abban, hogy ne akarjunk rögtön országos egyesületté alakulni, hiszen a hatalom potenciális ellenségképet látna benne, hanem „fű alatt" kerületi hatókörrel hozzunk létre egy egyesületet. Így is lett, amire igen nagy szükségünk is volt, hiszen tevékenységünk feszegette a korábbi kereteket. Például a Művelődési Ház nemigen tudta, hogyan számolja el a részére kiállított 3 db talicskáról szóló számlát, amelyet az 1985-ben megrendezett OMÉK-ra megépített Biokerthez volt szükséges használnunk.

A Biokert létrehozásának ötlete Seléndy Szabolcstól származott, aki évfolyamtársával Rachler Emőkével egy látványos, a biokertművelés minden elemét bemutató házkörüli kertet tervezett a BNV területére. Hogy a százezres tömeg ne tapossa le a kertet, egy felette átívelő hídon lehetett megtekinteni a domboságyat, komposztelepet, a vegyeskultúrákat, palántanevelőt stb. Ott a hídon teljesítettek önkéntes szolgálatot a klub aktivistái, akik rendületlenül válaszoltak a laikus kérdésekre. A híd lábánál felállított standon pedig Parádi Bandiék és Radwány Tamás néhai sógorom toborozták az újabb tagokat – sikerrel.

BNV Biokert az1985-ös OMÉK alatt

Biokultúra vezetőségi ülés a 80-as években
(Balról jobbra: Frühwald Ferenc, dr. Sárközy Péter, Seléndy Szabolcs)

Tárgyalás a hollandiai Zwollé-ban a bioellenőrzés átvételéről a SKAL-tól

Egyeztetés a magyarországi bioellenőrzés 100%-os átadásáról a SKAL részéről a Biokultúrának (Jobbra: dr. Győrffy Sándor)

A hazai bioellenőrzés függetlenné válása. Megegyezés ratifikálása az ellenőrzés teljes átvételéről a SKAL-tól

Az OMÉK kiállítást megnézte Peter Grosch is, aki abban az időben a Bioland Szövetség elnöke volt Nyugat-Németországban (ma a legpatinásabb német ellenőrzőszervezet, a BCS tulajdonosa). Rögtön barátságot kötöttem vele, aki hívott, menjek ki egy kis tanulmányútra. No, azért az nem volt olyan egyszerű akkortájt, de 1986-ban a még nyomdaszagú, kék útlevelemmel, a családi költségvetés terhére kiutaztam két hétre. Peter mint valami csodabogarat vitt körbe az akkori bioapostolok szentélyeibe. Itt találkoztam prof. Hartmut Vogtmannal, a FIBL alapítójával, az IFOAM tiszteletbeli elnökével, prof. Angelika Meier Plögerrel, a fuldai kutatóintézet professzorával és nem utolsósorban Bernward Geierrel, aki akkoriban a Witzenhauseni Egyetem friss doktoranduszaként látott vendégül néhány napra házában, nem sokkal azelőtt, hogy az IFOAM kaliforniai világkonferenciáján főtitkárrá választották volna. Módom volt résztvenni Würzburgban az Első Német Környezetvédelmi Napon, egy óriási utcai fiesztán, amelynek élményei több későbbi Biokultúra rendezvényen is testet öltöttek. Prof. Vogtman (Hardy) 140 kilójával barátságosan hátba vágva ajánlotta, hogy tagdíjkötelezettség nélkül azonnal felveszi a Biokultúrát az IFOAM-ba teljes jogú tagként. Mondhatom, nagy volt az öröm és ez a jeles momentum további sikerek bölcsője is volt.

1987-re végre egyesületté váltunk, ahol a közgyűlés elnöknek választott, nemzetközi kapcsolataink pedig tovább bővültek. Tagjai lettünk a WWOOF nemzetközi szervezetnek, amelybe befogadásunkat még az alapító Sue Coppard jegyezte. Segítségükkel több gyakornokot tudtunk kiküldeni a világba, többek között Jávor András és Jávor (ma Oszlánszky) Enikőt, akik hazatérve biogazda praktikákkal gazdagították az egyesületet. Megalakultak helyi csoportjaink, nem csupán országon belül, hanem a környező országok magyarlakta vidékein is.

Elkészítettük az IFOAM Basic Standardjén alapuló biotermelési feltételrendszert, amelynek alapján megkezdtük a bejelentkezett biotermelők ellenőrzését. Az IFOAM el is fogadta minősítésünket. A belső rendszer egymástól független csoportok összehangolt működésén alapult. A szakmai bizottság felelt a feltételrendszer korszerűsítéséért, az ellenőrző bizottság végezte az ellenőrzéseket, vezetője dr. Győrffy Sándor volt, majd az eredmények beérkezése után a minősítő bizottság döntött a tanúsítvány odaítéléséről.

A külföldi utazások szűk lehetőségei ellenére több tanulmányutat szerveztünk. Az elsőt Seléndy Szabolcs Bős Attilával karöltve Ausztriába indította, melyen sajnos nem tudtam részt venni, akkor született ugyanis harmadik gyermekem. A program jelentős helyszíne Marianus Rath biogazdasága volt, az eseményt a televízió is rögzítette.

1987-ben jómagam szerveztem túrát mintegy 45 fő számára Nyugat-Németországba, ahol az előző évben kialakított baráti kapcsolatok révén számos gazdaságot, kutatóhelyet látogattunk meg. Itt volt házigazdánk Robert Dax, a Naturland akkori gazdasági igazgatója, akinek később nagy szerepe volt az első ökopiac ötletének megvalósításában.

A rákövetkező évben az IFOAM svájci emblematikus figurája, dr. Rainer Bächi meghívására és szervezésében Észak-Svájc főként biodinamikus gazdaságait, fogyatékkal élő emberek kertészeteit látogattuk, ökofesztivál, bionagykereskedések és kutatóintézeti látogatások tették felejthetetlenné a kirándulást.

1988-ban nyugat-európai mintára kialakítottam a Biokultúra Napok rendszerét, melynek első alkalommal a „Selyemgombolyító" adott otthont. Abban az időben Zelnik József felajánlásából az egyesület székhelye és irodája is ebben a gyönyörű műemléképületben lelt otthonra.

Az I. Biokultúra Napoknak, amely két napig tartott, illusztris vendégek is látogatói voltak: prof. Vogtmann, az IFOAM tiszteletbeli elnöke, a SKAL holland ellenőrző szervezet, németországi és holland szaktanácsadók is előadást tartottak, este pedig jóleső borozgatás közben Vogtmann professzor meglepő javaslattal állt elő, amelyet örömmel nyugtáztunk, Gyene Gyöngyvér frissen debütált főtitkárunkkal együtt. A javaslat nem volt más, minthogy a Biokultúra pályázza meg a következő IFOAM világkonferencia rendezési jogát. A szót tett követte. December végén az IFOAM anyagi támogatásával elrepültem Burkina Faso-ba, ahol Ouagadougouban tartották a VII. világkonferenciát és ahol angol nyelvű prezentációval kellett megmérkőznöm Ausztrália angol anyanyelvű képviselőjével a rendezés jogáért. Szoros küzdelemben végül miénk lett a rendezés joga.

A neheze viszont csak ezután következett, hiszen a rendezvény előfinanszírozási rendszerben működött, nekünk viszont egy fillérünk sem volt rá. Az akkori minisztérium miniszterhelyettese, Papócsi László azzal a cinikus kijelentéssel oktatott ki, hogy *„akinek nincs pénze, ne akarjon konferenciát szervezni"*.

Azonban a Jóisten immár sokadszorra is mellénk állt! Dr. Béres József és Kósa Ferenc filmrendező elsöprő sikerű klubbéli előadásának nyomtatott verzióját Domokos Imre még HiFi magazinos tördelőszerkesztő barátom segítségével sikerült kiadnom és a Herbáriával kötött együttműködési szerződés folytán sikeresen értékesíteni. Ez jelentette a startpénzt a Világkonferencia megrendezéséhez, melynek oroszlánrészét mindössze hárman végeztük: Gyene Gyöngyvér, Mészáros Zsolt és jómagam, az időközben a Környezetvédelmi Minisztérium által mégiscsak segítségként felajánlott Arany János utcai irodában. A szervezés végső fázisában további segítséget nyújtott Seléndy Szabolcs, Kőrös Tibor, az egyesület vezetőségének tagjai, valamint nagyon sok lelkes aktivista.

A Biokultúra Napok egyre népszerűbbek és egyre tartalmasabbak lettek. 1989-ben például már három napig tartott

Svájci Biokultúra tanulmányút 1988-ban

Biokultúra Napok háromnapos rendezvénysorozat 1989-ben (Dr. Márai Géza előadása)

Az IFOAM Világkonferencia szervezőközpontja az Arany János u. 25-ben

Megnyitó ünnepség az 1989-es VII. IFOAM Világkonferencián

VII. IFOAM Világkonferencia (Burkina Faso, 1989)

Dr. Zsári Zsuzsanna (a Biokultúra jogi képviselője 1983-1995 között) a Török utcai Ökopiacon

a svábhegyi Agrohotel-ben, amit a köznyelv csak „parasztHILTONnak" hívott. Itt tartotta soros ülését az IFOAM Igazgatótanácsa is, amelynek tagjává választottak rögtön a rendezés jogának elnyerése után. Fantasztikus embereket ismerhettem meg a világ minden tájából verbuválódott grémiumban, többek között a későbbi IFOAM elnököt, az amerikai Thomas B. Hardingot. Az Igazgatótanács részvétele a III. Biokultúra Napok rendezvényének egyik napirendjének szólt, nevezetesen a Világkonferencia szervezésének akkori állapotáról. Akkor sem bíztak túlzottan bennünk, magyarokban.

Végül is az IFOAM VIII. Tudományos Világkonferenciája óriási sikerrel, 750 regisztrált résztvevővel zajlott 1990 augusztusában, az akkori nevén Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetemen. Öt szervezett országjáró túrát indítottunk, melyek mindegyike egy-egy biogazdaság bemutatását is magában foglalta. A résztvevők még ma is nosztalgiával emlékeznek az eseményre.

Időközben nyíltak bioboltok is. Talán legelőször a Natura GT mintaboltja a Krisztina körúton, másodiknak az enyém a Bécsi úton, két hónappal később Varga Gézáé az Ötvös utcában. A friss áru eljuttatása ezekbe a boltokba kissé nehézkesnek tűnt, ezért éppen a bajoroszági Naturland Szövetség mintájára megszerveztem az első ökopiacot az akkori Török utcai Biokultúra iroda közvetlen helyszínén az azóta is könyvtárként működő helyiség előtti szabad téren. A nyitó ünnepségre 1991 nyarán került sor, amihez Robert Dax (éppen nemrégiben elhunyt) jóbarátom klasszikus fahordós biosört ütött csapra egy remek rezesbanda zenéjére. Ez alapozta meg az Ökopiac későbbi legendás sikerét.

Ezek után lemondtam a Biokultúra Egyesület elnöki posztjáról, utódomnak Seléndy Szabolcsot javasolva. Életem egyik, ha talán nem a legszebb időszakát jelentette ez a közel tíz év, amely a Biokultúra mozgalmi részének „aranykorát" jelentette. Ezután szigorúbb szakmai építkezés következett, melyről avatottabb személy talán hitelesebben tud majd beszámolni.

Frühwald Ferenc

A Biokultúra újság 2013/4 számban megjelent cikk utóközlése

A Török utcai ökopiac 1995-ben (A felvételek Frühwald Ferenc archívumából valók)

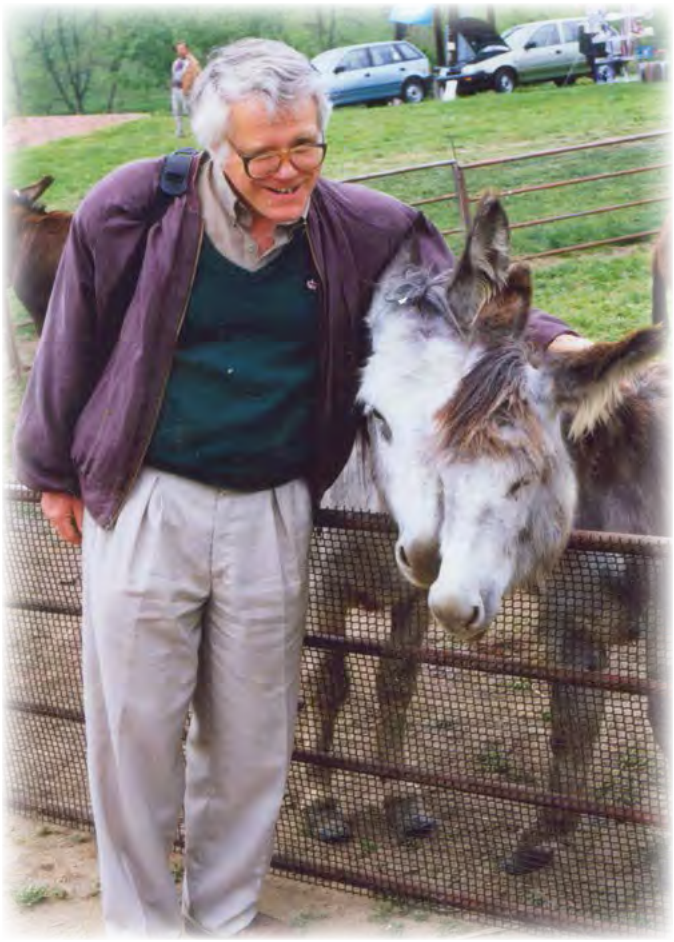
Visszatekintés a biokultúra negyven évére képekben

ÖkoMarketing
Bio Supermarkets

EZ A BIOÉLELMI-SZER
A BIZALOM VÉDJEGYÉBEN

Hungary

BIOKULTÚRA EGYESÜLET
1983

FESZTIVÁL A FOGYASZTÓÉRT
Szeretettel köszöntjük
a
4. ORSZÁGOS
BIOKULTÚRA
TALÁLKOZÓ
BIOKULTÚRA EGYESÜLET
1983

ŐSHONOS
ÁLLATAINK
MAGYAR
BIOKONTROLL
BIOKULTURA EGYESÜLETEK SZÖVETSÉGE
BIOKULTÚRA EGYESÜLET

MINTAKERT
-BIOKERT

BIOKER

MINŐKERT
BIKERT

OKOPIAC

A GAZDÁLKODÓK ELUTASÍTJÁK A GENETIKAILAG MÓDOSÍTOTT VETŐMAGOKAT

Ugandai farmerek teljes mértékben elutasítják a genetikailag módosított vetőmagok használatát; szerintük ezek bevezetése hátrányosan hat az őshonos vetőmagokra. A Mukonoban megrendezett, Pelum Uganda gazdacsoport által szervezett találkozón a részvevők megállapították, hogy a genetikailag módosított organizmusok (GMO) nem szolgálnak megoldásként az ugandai, vagy afrikai élelmezési kihívásokra, sőt még több problémát eredményeznek.

A gazdák azért aggódnak, mert a GM növények vetőmag tulajdona magánkézbe kerül és igen nagy bizonytalanság övezi a GM magok biztonságosságát és hatását. A lakosság 80%-át kitevő gazdálkodók nehéz feladattal szembesülnek amikor a GMO-k piacra dobását lehetővé tevő törvények meghozatalának tendenciáját szeretnék megfordítani, mivel a GMO-k népszerűsítői elsősorban pénzes cégek. *„Az őshonos/hagyományos vetőmagok védelme és megőrzése alapvető fontosságú az élelmezésbiztonság biztosításában”* – olvasható a gazdálkodók közös nyilatkozatában, de a GMO-kat szorgalmazó multinacionális cégeket azonban kereskedelmi érdekek vezérlik.

Mr. Robert Tumwesigye, az ugandai Pro-Diversity Conversationits igazgatója elmondta, hogy az ugandai GMO-kísérleteket sietve végezték el és ezen a technológiát szabályozó törvény hiánya sem javított. *„A GMO-k megérkeztek hozzánk is, de hamis reményt jelentenek az élelmezésbiztonság szempontjából”* – vélekedik Mr. Tumwesige. *„A bevezetésük kapkodva és rendszertelenül történik, például a szabadföldi kísérletek még a törvényi keretek kialakítása előtt megkezdődtek, így a felmerülő problémákra nincs törvényes védelem.”* De a GMO-kat pártolók szerint a GM növények előnye, többek között, a magasabb terméshozam, a herbicid tolerancia, a rovarokkal és vírusokkal szembeni ellenállóképesség, rezisztencia. A jövőbeni jellemzők között szerepelhet a tápanyag javulása, hosszabb eltarthatóság és jobb vízmegtartó képesség.

Mindezek ellenére, *Dr. Ricarda Steinbrecher* asszony, az Econexus munkatársa szerint, aki kiterjedt kutatásokat végzett GMO-kal kapcsolatban, és aki a Német Tudósok Szövetségét képviseli a nemzetközi biológiai biztonsági tárgyalások alkalmával, nem szabad alábecsülni a GMO-k egészségre, környezetre és élelmezésbiztonságra gyakorolt negatív hatásait. A gazdálkodóknak, a mezőgazdasági szervezetek képviselőinek és a lobbistáknak a tanácskozáson hangsúlyozta, hogy az elmúlt 15 évben a GMO-t kifejlesztők, főleg multicégek, keményen dolgoztak a biológiai biztonsági előírások nemzetközi szintű gyengítésén.

Haidee Swanby, az Afrikai Bio-biztonsági Központ kutatója elmondta, hogy a GMO-k termesztésére jogot szerző multinacionális cégek célja, hogy a szaporítási jogok ellenőrzésével nyereséget szerezzenek, a kistermelőket a vetőmagtermelőtől függővé tegyék azáltal, hogy nem engedik a betakarított magokat újra elültetni, ahogy azt generációk óta korábban tették. Swanby asszony multinacionális cégeket, mint a Monsanto-t, a Syngenta-t, a Bayer-t és a Cargill-t vádolja azzal, hogy a GMO-kat fejlesztési projektek álcájában vezették be. *„Az elmúlt évben megnövekedett erőfeszítéseket tapasztaltunk az USAaid részéről, hogy regionális megközelítést szorgalmazzunk az egész területre kiterjedő biológiai biztonsági jogszabályok bevezetésére Afrika közös piacain (például Comesa, SADC és EAC). Ezeknek a biológiai biztonságra vonatkozó jogszabályoknak az a célja, hogy megnyissák az ajtót a GMO-k előtt, nem pedig a környezet és az emberi egészség védelmét szolgálják.”* Hozzátette: *„Még azokban az országokban is, ahol a jogszabályok nem léptek hatályba, a GMO-k élelmiszer-segélyként érkeznek.”*

Dr. Steinbrecher a GM-növények környezeti és élelmezésbiztonsági kockázataira mutatva kijelentette: *„Nincs szükség GM-re a mezőgazdaságban, mivel az innovatív és mezőgazdasági gyakorlatokkal kombinált nemesítés jobban felkészült az előttünk álló kihívásokra. A nemesítés például már szárazságtűrő kukoricát, A-vitaminban gazdag kölest, vagy árvíztűrő rizst eredményezett. Az agrárökológiai gyakorlatok pedig azt mutatják, hogy a hozam akár a duplájára is nőhet agrokémiai input nélkül.”*

VESZÉLYBEN AZ EGÉSZSÉG

Dr. Steinbrecher megfigyelte, hogy sok bizonytalanság övezi a géntechnológiát, és ez számos előre nem látható mellékhatáshoz vezethet, beleértve több, vagy új allergének, toxinok és antinutriensek termelését. A takarmányozási kísérletek segítségével egyértelműen negatív egészségügyi hatásokat figyeltek meg a GMO-kal etetett állatoknál. Többek között a máj, a hasnyálmirigy és a veseműködés zavari léptek fel. Sok esetben a GMO-val etetett állatok gyomor- és bélproblémákkal küzdöttek, például gyulladások, fekélyek, valamint a gyomor és a bélnyálkahártya túlzott növekedése is megfigyelhető volt. Elmagyarázta továbbá, hogy a vérvizsgálatok immunreakciókat és a vörösvértestek szintjének csökkenését mutatták ki, és az állatok testsúlya is megváltozott. *„Egyértelműen szükség van a génmódosított élelmiszerek címkézésére, nemcsak választási kérdésként, hanem az egészségügyi hatások nyomon követése miatt is”* – vélekedett.

Uganda eddig olyan területeken teszteli a GMO-kat, mint a Bt-gyapot Serere-ben és Kasese-ben, banán Kawandában, kukorica Kasese-ben, valamint Manulonge-ban a manióka, a Namulonge-i kutatóintézetben pedig rizs- és édesburgonya-kísérletek folynak. Ezekben a kísérletekben szereplő növények a kísérletek után nem hozhatók forgalomba, mert nincs jogi keret a felhasználásuk szabályozására. De több országban is szorgalmazzák a GMOk-kal kapcsolatos törvényjavaslatok elfogadását.

Mr. Tumwesigye azt mondja, hogy a *„közelgő katasztrófa elkerülése érdekében a kormánynak óvatosnak kell lennie a GMO-k bevezetése előtt.”* A gazdálkodók szerint a multinacionális cégek támogatják a géntechnológia bevezetésére vonatkozó „gyenge” törvények elfogadását több országban. Afrikában például Kenya, Dél-Afrika, Burkina Faso és Egyiptom is törvénybe iktatta a biotechnológiai törvényjavaslatokat, és az utolsó három ország területén már termesztenek is kereskedelmi céllal GM növényeket.

Mindazonáltal, megalapozottan feltételezhető, hogy a *Bt* gyapot veszélyes az egészségre. Indiában, *Dr. Steinbrecher* szerint, öt falut vizsgáltak és megállapították, hogy azok a farmerek, akik belélegezték, vagy kapcsolatba kerültek *Bt* gyapottal, többek között bőrproblémákat, viszketést, szem problémákat és felső légúti tüneteket tapasztaltak. Az indiai, pakisztáni és kínai génmódosított gyapottermelésről feltárta, hogy a génmódosított gyapotot négy-öt éven keresztül termesztő gazdálkodók komoly problémákkal szembesültek, másodlagos kártevőkkel, például mezei és lisztes poloskákkal, amelyek kiterjedt növényvédő szerek intenzív használatát igényelték, vagy akár a teljes termés elvesztését eredményezték.

Ezzel szemben *Lee Aurelo asszony*, a Third World Network ügyvédje kiemelte, hogy létezik egy nemzetközi jegyzőkönyv a GMO-kra vonatkozóan. Azt mondta: *„A protokoll lényege az elővigyázatossági megközelítés, mely elismeri, hogy a GMO-k alapvetően különböznek a hagyományos megfelelőiktől ezáltal tudományos bizonytalanságot okoznak."*

Forrás: www.monitor.co.ug

Nyílt levél a szupermarketek vezérigazgatóinak

Ezúton írunk Önöknek, mint a civil társadalom, valamint az élelmiszer- és mezőgazdasági szektor vezetőinek, akik elkötelezettek a minőségi élelmiszerek és gazdálkodás, valamint a minőségi kiskereskedők támogatása mellett.

Amint azt Önök is tudják, a kormány január 7-én tízhetes konzultációt hirdetett a génmódosított növények és állatok élelmezési célú deregulációjáról. Ezzel egyidejűleg több helytelen állítást is tett, amelyek arra utalnak, hogy az új génszerkesztési technikák megegyeznek a hagyományos nemesítéssel. Ezek a kijelentések szembe szállnak a meglévő tudományos ismeretekkel és az Európai Bíróság 2018-as határozatával [1]. Ez a határozat világossá tette, hogy tudományosan és jogilag a génszerkesztés ugyanaz, mint a géntechnológia, és hogy a génmódosított növények és állatok géntechnológiával módosított szervezetek (azaz GMO-k).

A határozat azt is kimondta: „az új technikák használatához kapcsolódó kockázatok... hasonlónak bizonyulhatnak azokhoz, amelyek egy GMO előállításából és kibocsátásából erednek". Ezek a kockázatok számos olyan, nem célzott hatást foglalnak magukban, amelyek károsak lehetnek az emberi egészségre és a környezetre.[2] A génmódosított haszonállatok esetében az eredendő állatjóléti kérdések és a társadalmi aggályok tovább jelzik a szilárd szabályozás szükségességét.

A deregulációra irányuló törekvésnek következményei vannak a kereskedelemre [1],. és különösen meg kell jegyeznünk Stormont (Észak-Írországi Nemzetgyűlés székhelye) aggodalmát az Észak-Írországgal folytatott kereskedelemre gyakorolt negatív következményekkel kapcsolatban [2], mivel ezek a termékek illegálisak az EU-ban. Tisztában vagyunk azzal, hogy az Ön üzletei milyen valós nehézségekkel szembesülnek, amikor az Ön észak-írországi kiskereskedelmi területén kettős szabályozással kell szembenézniük. A törvényi enyhítés nagyon is reális lehetőséget rejt magában, hogy ezeket a nehézségeket jelentősen súlyosbítsa.

A skót és a walesi kormány egyértelművé tette, hogy fenntartja a GMO növények és állatok termelésére vonatkozó tilalmát, de az Egyesült Királyság belső piaci szabályai megakadályozhatják őket abban, hogy lépéseket tegyenek az Angliában engedélyezett GMO termékek értékesítésének megakadályozására. Ez a fogyasztókban zavart és a kiskereskedők számára jelentős működési nehézségeket okozhat. A közvélemény – az Önök vásárlói – továbbra is túlnyomórészt ellenzi a géntechnológiával módosított élelmiszereket. A Food Standards Scotland egy 2020-as felmérése [3] szerint a klórozott csirke mellett a géntechnológiával módosított élelmiszerek a fogyasztók 57% -ának legfőbb aggodalma. Egy másik 2020-as tanulmány, amelyet a Nemzeti Szociális Kutatási Központ végzett, [4] amely a Brexithez kapcsolódó kérdésekre összpontosított, megállapította, hogy 59% szeretné fenntartani a géntechnológiával módosított növények tilalmát. Az Egyesült Királyság Gazdasági és Társadalmi Kutatási Tanácsának egy másik 2021-es felmérése [5] azt találta, hogy a résztvevők 64%-a ellenzi a géntechnológiával módosított élelmiszerek termesztését.

A több mint két évtizedes tapasztalat azt mutatja, hogy a géntechnológia nem hozott pozitív eredményeket a mezőgazdaság számára. Ezzel szemben a hagyományos tenyésztési technikák olyan biztonságos és tápláló brit élelmiszereket biztosítanak, amelyekre a fogyasztók vágynak. A kiskereskedőknek lehetőségük van elmozdítani az egyensúlyt a rövid távú technológiai megoldásokról a hosszú távú fenntarthatóságot elősegítő ökológiai gazdálkodási rendszerek felé. Az olyan európai kiskereskedők, mint az Aldi, a Carrefour, az EDEKA, a Kaufland, a Lidl, a Rewe és a SPAR már évek óta szigorú GMO-mentes politikát követnek [6] és már most is élvezik a GMO-mentes politikájuk kereskedelmi előnyeit.

Az Egyesült Királyság egyik vezető kiskereskedőjeként arra kérjük Önt, hogy hallgasson ügyfeleire, hogy tisztelje a természetet és a tudományt, hogy figyeljen a jövőre, és hogy mutassa ki vezető szerepét azzal, hogy csatlakozik hozzánk a génmódosított növények és állatállomány deregulációja ellen Angliában és az Egyesült Királyság többi részén.

Kérjük, adjon ki egy nyilatkozatot, amelyben ellenzi a deregulációt, és biztosítsa ügyfeleit arról, hogy ha enyhítik a szabályozást, akkor sem fogja tárolni ezeket a kísérleti és nem megfelelően kutatott élelmiszereket, amennyiben az Egyesült Királyság törvényei azt lehetővé teszik. Várjuk válaszát.

Tisztelettel: Pat Thomas igazgató, Beyond GM
Shane Holland vezérigazgató, Slow Food in the UK
Deborah Tomkins, George Dow társelnökök, Green Christian
Dr Ricarda Steinbrecher igazgató, Econexus
és még sokan mások

[1] http://curia.europa.eu/juris/documents.jsf?num=C-528/16
[2] https://enveurope.springeropen.com/articles/10.1186/s12302-020-00361-2
[3] https://www.thegrocer.co.uk/leader/gene-editing-debate-represents-first-test-of-uk-divergence-from-eu-rules/651895.article
[4] https://www.agriland.co.uk/farming-news/mcaleer-concerned-over-uks-commitment-to-gene-editing/
[5] https://www.foodstandards.gov.scot/publications-and-research/publications/survey-of-food-concerns-in-relation-to-brexit-wave-1
[6] https://natcen.ac.uk/news-media/press-releases/2020/october/after-four-years-of-brexit,-british-social-attitudes-reveals-voters%E2%80%99-hopes-and-fears-for-life-outside-the-eu
[7] https://whatukthinks.org/eu/wp-content/uploads/2020/12/WUKT-EU_Initial-Deliberation-Findings-Paper_v5.pdf
[8] https://www.euractiv.com/section/agriculture-food/opinion/give-the-people-what-they-want-non-gmo-sells; see also https://www.feednavigator.com/Article/2019/11/15/Awareness-of-non-GMO-label-in-Germany-nearly-doubles

Forrás: www.slowfood.org.uk
Fordította: **Megyery Szandra**

A BIOVILÁG HÍREI

Idén is átadták az EU Ökológiai díjakat

Az Európai Unió 2023-ban is díjazta az ökológiai értéklánc szereplőinek áldozatos munkáját. Számos kiváló, innovatív, fenntartható és inspiráló projekt közül hét kategóriában összesen nyolcan vehették át az EU Ökológiai díj elnevezésű elismerést.

A díjazottak köszöntésére 2023. szeptember 25-én került sor Brüsszelben. A díjátadó ünnepségen az Európai Bizottság, az Európai Parlament, az Európai Unió Tanácsa, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság, a Régiók Bizottsága, a COPA-COGECA és az IFOAM Organics Europe képviselői is jelen voltak. A nyertesek az általuk megvalósított legjobb gyakorlatok példáit bemutathatták az eseményen megjelent szélesebb nyilvánosság előtt. Az EU történetében immár második alkalommal megtartott díjátadó ünnepség egyben tiszteletadás mindazon emberek, szervezetek és vállalkozások előtt, akik olyan kreatív, innovatív, hosszú távú projekteket hoztak létre, amelyek középpontjában a biogazdálkodás és az egészséges élelmiszerek állnak.

A rendezvényen Janusz Wojciechowski, az EU mezőgazdasági biztosa vitaindító beszédet tartott, amelyben kiemelte az ökológiai ágazat jelentőségét és fontosságát az EU mezőgazdaságában, valamint felvázolta, hogy a 2023–2027-es KAP hogyan támogatja az ökológiai gazdálkodókat.

A díjátadó után moderált kerekasztal-beszélgetésekre került sor. Ezek olyan aktuális témákkal foglalkoztak, mint például, hogy mit jelent ma és a jövőben ökológiai gazdálkodónak lenni, vagy hogyan ösztönözzék a helyi és regionális önkormányzatok az ökológiai élelmiszerek előállítását és fogyasztását. A résztvevők az ágazat jövőbeli fejlődéséről és az EU ökológiai termelés fejlesztési cselekvési tervének sikereiről is beszélhettek. Az alábbiakban a kategóriagyőztesek bemutatása olvasható.

➲ 1. KATEGÓRIA: Legjobb női ökológiai gazdálkodó és legjobb férfi ökológiai gazdálkodó.

Női győztes: *Clara Benito Pacheco*
Serrada de la Fuente, Spanyolország

Clara Benito Pacheco egy tágas biokecskefarmot üzemeltet Serreda de la Fuente-ben, Spanyolországban, ahol az őshonos fajták kizárólag a helyben növő, őshonos fűfélékkel táplálkoznak. Miközben egészséges húst és jó minőségű tejet termel, állománya hozzájárul a főként cserjések által uralt ökoszisztéma helyreállításához, a gyepek regenerálásához, a szénmegkötés javításához és a biológiai sokféleség növeléséhez. A virtuális kerítéstechnológiáknak és a GPS nyakörvek használatának köszönhetően a felnőtt állatok szabadon legelhetnek, mivel nincs szükség fizikai kerítésre.

Férfi győztes: *Thomas Moschos (Moschos Farm)*
Kastoria, Görögország

Thomas Moschos ökológiai állattenyésztő, Kastoriában, Görögországban él és a juhtenyésztésre, illetve a tejtermékek előállítására szakosodott. Családi gazdaságot vezet, ahol a talaj javításán és a körkörösség növelésén dolgozik. Gazdaságában a juhok, illetve a szomszédos farmok trágyáját használja fel a földek trágyázására, javítva a talaj szervesanyag-tartalmát, egyben magasabb hozamot biztosítva.

➲ 2. KATEGÓRIA: A legjobb ökológiai régió

Győztes: *Burgenland*

Az ausztriai burgenlandi regionális önkormányzat a „Bioland Burgenland” stratégia tudományos megvalósításának köszönhetően példakép lett az ökológiai átalakítás, rekonverzió színterén. A stratégia célja, hogy 2030-ra 50%-ra növelje az ökológiai gazdálkodással művelt mezőgazdasági területek arányát. A régió erre vonatkozóan finanszírozási mechanizmust hozott létre és 100%-ra növelte a bio élelmi-

A 2023-as nyertesek és az Európai Bizottság, az Európai Parlament, az Európai Unió Tanácsa, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság, a Régiók Bizottsága, a COPA képviselői (Fotó: https://agriculture.ec.europa.eu)

szerek arányát a regionális étkezdékben, büfékben és iskolákban. Emellett a teljes ökológiai ellátási lánc fejlesztésén is dolgozik, többek között a termékeny talaj védelmétől a fiatal gazdálkodók képzéséig.

➲ 3. KATEGÓRA: A legjobb biováros

***Győztes:** Bécs, Ausztria*

Az osztrák főváros, Bécs egy nagy horderejű bio „farmtól asztalig" koncepciót dolgozott ki lakói számára. A város önkormányzata mintegy 44 000 hektárnyi erdőt és mezőgazdasági területet kezel. Az ezekről a városi tulajdonú területekről származó bio mezőgazdasági termékeket megfizethető áron értékesítik a lakosságnak. Ez biztonságos élelmiszerellátást és megfizethető, jó minőségű bioélelmiszert biztosít a lakosság számára, egyúttal erősíti a helyi gazdaságot a regionális értékláncon keresztül.

➲ 4. KATEGÓRIA: A legjobb bio körzet

***Győztes:** Idanha-a-Nova, Portugália*

Az ökológiai termelés az Idanha-a-Nova körzetben jelentősen megnőtt, így Portugáliában a legnagyobb biogazdálkodás alatt álló mezőgazdasági területtel rendelkező település. A körzetben olyan projekteket támogatnak, amelyek erősítik a rövid ellátási láncokat és növelik a biotermékek kínálatát.

➲ 5. KATEGÓRIA: A legjobb ökológiai élelmiszer-feldolgozó KKV

***Győztes:** The Merry Mill – Vicarstown, Írország*

A Merry Mill egy családi kézben lévő biofarm Írországban, amely számos ökológiai minőségű gluténmentes élelmiszert állít elő. A család zárt ívű rendszert működtet biogazdaságukon belül. Ökológiai zabot termesztenek és a gazdaságukban egy erre a célra épített zabmalmot építettek, amely Írország első bio- gluténmentes malma. Ők irányítják az egész folyamatot az elejétől a végéig, hogy ne forduljon elő más termények által okozott keresztszennyeződés. Minden őrlési melléktermeket és hulladékot a gazdaságban takarmányként és alomként használnak fel.

➲ 6. KATEGÓRIA: A legjobb bioélelmiszer-kereskedő:

***Győztes:** Gut Wulksfelde – Tangstedt, Németország*

A németországi Tangstedtben található Gut Wulksfelde egy 600 m²-es mezőgazdasági boltot üzemeltet, amely saját biogazdaságából származó termékeket árul. 450 hektáron

EU Ökológiai díjak – kerekasztal beszélgetés

gazdálkodik több mint 50 fajta zöldséggel. Amellett, hogy több mint 8 000 bioélelmiszert értékesít, húsfeldolgozással, tojástermeléssel is foglalkozik és pékséget üzemeltet. Éttermét zöld Michelin-csillaggal tüntették ki az „első a vegetáriánus" koncepciójáért. Gut Wulksfelde a környék egyik szabadidős célpontja, és évente több mint 7 000 gyermeket tanít az egészséges táplálkozásról és a biogazdálkodásról is.

➲ 7. KATEGÓRIA: Legjobb ökológiai étterem

***Győztes:** Luftburg – Kolarik im Prater – Bécs, Ausztria*

A Luftburg – Kolarik im Prater étterem az osztrák fővárosban, Bécsben található. Ez a világ legnagyobb, teljes mértékben tanúsított bioétterme, filozófiájának középpontjában az ökológiai és társadalmi fenntarthatóság áll. Számos osztrák díjat nyert, megújuló energiát használ, és a lehető legkisebbre kívánja csökkenteni környezeti lábnyomát. Évente fenntarthatósági jelentéseket tesz közzé tevékenységeiről: víztakarékosságról, az élelmiszer-pazarlás megelőzéséről és faültetésről.

Forrás: https://agriculture.ec.europa.eu

Európai Ökológiai Kongresszus 2023

Ez év szeptember 26-28 között a spanyolországi Cordobában került megrendezésre a 2023-as évi Európai Ökológiai Kongresszus az IFOAM Organics Europe szervezésében. Az ökológiai mozgalom számos képviselőjének részvételével lezajlott esemény legfontosabb gondolatait az alábbiakban foglaljuk össze.

A mintegy 24 országból összegyűlt résztvevők együttesen megfogalmazták, hogy az ökológiai ágazatnak egyértelmű céljai és szándékai vannak, hogy a jövő nemzedékei számára jó állapotban hagyja örökül bolygónkat, mindamellett, hogy a jelenkor környezeti és társadalmi problémáival is folyamatosan foglalkozni kell. Az ökológiai gazdálkodáson keresztül átalakítható az élelmiszerrendszer: csökkenthető a növényvédő szerek mennyisége, növelhető a biodiverzitás, javítható a talaj minősége és vízmegtartó képessége is.

Az előttünk álló jövő nagy bizonytalanságokat állít elénk a biodiverzitás csökkenése, az éghajlat változása és a politikai válságok miatt. Sok országban választások zajlanak, így a bolygónk politikai légköre is változóban van. Ilyen körülmények között fontos észben tartani, hogy az ökológiai megoldás rendszerszintű megoldást kínál a környezeti problémákra, amelyek közül sokat egyszerre old meg.

Az Európai Bizottság, az Európai Parlament és a helyi önkormányzatok részéről megjelentek egyetértettek abban, hogy jóllehet politikai és éghajlati szempontból is változás áll előttünk, de a megoldásnak továbbra is része marad a 2030-ra kitűzött 25%-os biogazdálkodási cél.

Sok felszólaló kulcsfontosságúnak nevezte az ökológiai rendszerszemlélet szintű megközelítést. Az ökológiai gazdálkodás ugyanis egy olyan élelmiszer-előállítás alapját jelenti, mely az éghajlati és biodiverzitási válság, valamint az ellátási lánc méltányosságának komplexitását egyszerre képes kezelni. Az ökológiai gazdálkodók nem alkalmaznak gyors megoldásokat, hanem az élelmiszer-rendszert teljes egészében és hosszú távon alakítják át a talaj, a víz, a biológiai sokféleség, valamint a környezet és az emberi egészség kulcsfontosságú szempontjainak megfelelően.

A növénynemesítési technikákkal kapcsolatban hangsúlyozták, hogy a valós reziliencia az egészséges és változatos mezőgazdasági élelmiszer-rendszerből fakad. Az új genomikai technikák (új GMO-k) fenntarthatóságára vonatkozó állítások még mindig csak hipotetikus ígéretek és a megnövekedett peszticid-rezisztencia, a biológiai sokféleség csökkenésének és a szabadalmak áradatának kockázatával járnak, ami egyre nehezebbé teszi a termesztők és nemesítők hozzáférését a vetőmagokhoz. Az ökológiai nemesítés azt használja fel, ami a természetben elérhető, és több meglévő fajtát (és az ökoszisztémát) rugalmasabbá teszi. Az uniós jogszabályoknak meg kell védeniük a GMO-mentes ökológiai termelést a szennyeződéstől a termelési lánc teljes hosszában, a kötelező nyomon követhetőség és a fogyasztói címkézés révén, ami az egyetlen módja annak, hogy valódi „együttélést" képzeljünk el.

Az egykori ökológiai úttörők utódaiból és unokáiból álló jelenlévők arról beszéltek, hogy szüleik szívvel nevelték őket az ökológia gazdálkodás alapvető elveire, és elmesélték, hogyan biztosítják a generációs megújulást gazdaságaikban, cégeikben. Hangsúlyozták a generációk közötti együttműködés és ezen elvek megosztásának fontosságát.

Sok innovatív példa volt hallható az ökológiai ellátási lánc vonatkozásában. A figyelemre méltó regionális kezdeményezések közül bemutatták például a 2023-as EU Ökológiai Díjjal is elismert portugál Idanha Nova bio körzet kezdeményezéseit és a francia regionális biocímkék rendszerét is. A piaci oldalon megtudtuk a kiskereskedőktől, hogy mit tesznek azért, hogy növeljék a méltányosságot az ellátási lánc mentén, hogy növeljék a bioeladásokat, és ösztönözzék a fogyasztókat a bio termékek megvásárlására.

A résztvevők képet kaphattak arról, hogy számos lehetőség kínálkozik az ökológiai kínálat és kereslet növelésére. A kormányok minden szinten ösztönözhetik a fenntartható közbeszerzést. Ez számos előnnyel jár az élelmiszer-előállítóknak és a fogyasztóknak, mindezzel együtt az ökoszisztéma ellenálló képességének is. Az ökológiai ágazat felhasználhatja az EU promóciós politikáit az uniós biotermékek ismertségének növelésére is. A „The organic targets 4 EU" projekt keretében az EU a 2030-ra kitűzött 25%-os ökológiai területi arány elérésére vonatkozó modelleket fogalmaz meg. A különböző modellektől függetlenül a projekt résztvevői egyetértettek abban, hogy a bioágazat növelésének a biogazdálkodás elveivel összhangban kell történnie.

A szervező IFOAM Organics Europe köszönetét fejezi ki tagjainak, az előadóknak, résztvevőknek, társszervezőknek, szponzorainak, finanszírozóinak, médiapartnereinek és technikai támogatásuknak, akik lehetővé és izgalmassá tették idén is ezt a kongresszust.

Forrás: IFOAM Organics Europe

Planet Budapest 2023 Fenntarthatósági Expo

A budapesti Hungexpon szeptember 27 és október 1 között megrendezett Planet Budapest 2023 Fenntarthatósági Expo és Élményprogramon Nagy István Agrárminiszter és Áder János volt köztársasági elnök a termőföld, a víz és az ökológiai sokféleség megőrzésével kapcsolatos kötelességünkről beszélt. A tárcavezető és a korábbi államfő egyaránt kiemelte, hogy a termőföld sokrétű ökoszisztéma, az abban található állatok, gombák, baktériumok nélkülözhetetlenek ahhoz, hogy megfelelő mennyiségű és jó minőségű élelmiszert lehessen előállítani.

Az elmúlt 50 évben a talajban lévő mikroorganizmusok száma 10 százalékra csökkent. Nem elég, hogy az urbanizáció és az ipari fejlesztés következtében termőterületeket veszítünk, de meglévő termőterületeink minősége is hanyatlik, fogalmazta meg Nagy István miniszter. A talajmonitoring rendszer fontossága ezért is különösen hangsúlyos, mivel arra szolgál, hogy átfogó képet adjon Magyarország termőtalajainak állapotáról, mely alapvetően húszmillió ember alapélelmiszerrel való ellátására is képes. A talajmonitoring rendszer alkalmazásának szükségességét több tényező is indokolja: a talaj humusztartalmának megállapítása, a tavalyi aszály hatásainak felmérése és a nitrogén tartalmú műtrágyák használata. A következő években a drasztikus éghajlatváltozás miatt termőföldet, termőterületet csupaszon hagyni nem lehet, szükség lesz a talaj takarására – emelte ki az Agrárminiszter.

Áder János arra hívta fel a figyelmet, hogy ha nem jó a műtrágya felszívódása, akkor az abban található nitrogénnek csak az egynegyedét hasznosítja a növény. A fennmaradó nitrogén kétharmadából pedig vagy üvegházhatású gáz lesz, vagy elszivárog, és a talajvizet szennyezi. Ezért a korábbi köztársasági elnök szerint hosszú távon nem lehet megengedni, hogy drágán, jelentős szén-dioxid-kibocsátással, földgázból állítsák elő a műtrágyát, aminek csak kis részét tudja hasznosítani a növény. A nem megfelelő talajművelés a talaj vízháztartását is rontja. Jóllehet a vízzel összefüggő probléma korábban mindig árvizet jelentett, ugyanakkor az országnak nagy a kitettsége az aszályra is. Utóbbira magyarázatot ad, hogy a vízgyűjtő területeinken kivágták az erdőt, ráadásul tavaly két fő folyónknak, a Dunának negyven százalékkal, a Tiszának pedig hatvan százalékkal volt kisebb a vízhozama. Az aszály kezelése érdekében az ökológiai vízpótlással is foglalkozni kell, amelynél nagy hangsúlyt helyeznek majd a talajvíz szintjének emelésére is.

Forrás: https://agronaplo.hu

Vetőmagbankok a jövő biztonságáért

A magbank a génbankok egy típusa. Olyan létesítmény, ahol megfelelő körülményeket tartanak fenn a különböző vadon élő vagy termesztett növényfajok magmintáinak hosszú távú megőrzésére. Az egyik legismertebb ilyen magbank a norvégiai Spitzbergákon található magtároló, angol nevén: Svalbard Global Seed Vault, magyarul Spitzbergák Nemzetközi Magbunker. E létesítményt a norvég kormány hozta létre abból a célból, hogy megőrizze az ismert élelmiszernövények magvait egy esetleges globális katasztrófát (vulkánkitörés, világháború vagy gyors tengerszint-emelkedés) követő időszak biztonságosabbá tételének érdekében. De nem csak a legrosszabb esetre készülnek. A magbankok a világ növényeinek genetikai anyagának világméretű kollekcióját őrzik, a kezelésüket alapítványok, egyetemek és kormányok végzik. Több mint 132 000 rizsfajta minta található például a Fülöpszigeteki Nemzetközi Rizsgénbankban (International Rice Genebank). Búza és kukorica, valamint kevéssé ismert vadon élő rokonaik duzzasztják a Mexikóvárostól nem messze található Nemzetközi Kukorica- és Búzajavító Központ (International Maize and Wheat Improvement Center) raktárait.

Más terményeknek is vannak hívei és gyűjteményei szerte a világon. Hírek szólnak a tajvani World Vegetable Center híres padlizsánkollekciójának teljességéről. Ezek az erőforrások általában a jobb, szívósabb vagy ízletesebb növényeket előállítani kívánó növénynemesítők számára állnak rendelkezésre. A génbankok a nyílt tudomány részei, azért vannak, hogy szolgáljanak. Példának okáért a nagy léptékű genomszekvenálás térnyerésével ezek a tárolók egy új szerepet is kezdenek betölteni. Ha meg akarjuk ismerni a chili paprika evolúciós történetét, vagy azt, hogy hogyan lehet olyan csicseriborsót nemesíteni, amely képes túlélni az éghajlatváltozást, a magbank egy érdekes adatkészletet kínál, amelyre a kutatók, nemesítők támaszkodhatnak. Amennyiben széleskörű információval rendelkezünk egy növény genetikájával kapcsolatban, úgy összefüggésbe hozhatjuk génjeit annak megjelenésével, szívósságával és egyéb tulajdonságaival is. Ez megkönnyíti az ígéretes szülők kiválasztását a potenciális jövőbeli fajtákhoz. Ebben az összefüggésben egy vetőmagbank több tízezer mintája vagy – ahogyan általában ismert – csatlakozásai gazdag tárházul szolgálnak a növények működésének megértéséhez.

Rajeev Varshney, az ausztrál Murdoch Egyetem munkatársa a közelmúltban egy hatalmas szekvenálási projektet indított el. Az ottani magbankban több mint 20 000 csicseriborsó és rokon állománya, valamint hatalmas köles-, cirok- és

Magbank a norvég Svalbard szigetén (Fotó: Arterra/Universal)

egyéb termények gyűjteménye található, amelyek egyes fajtáit már kiirtották eredeti hazájukban. A Murdoch Egyetem csapata több mint 1600 gént azonosított a csicseriborsóban, amelyek újnak számítanak a tudomány számára, s amelyek új módokat jelenthetnek a betegségekkel és az éghajlatváltozással szembeni rezisztencia növekedésére is az adott terményben. (Pasquale Tripodi at CREA Research Centre for Vegetable and Ornamental Crops in Italy.)

Egy másik, 2021-ben közzétett nagy szekvenálási projekt során Pasquale Tripodi, az olaszországi CREA Zöldség- és Dísznövénytermesztési Kutatóközpont (CREA Research Centre for Vegetable and Ornamental Crops) munkatársai több mint 10 000 paprika DNS-részletét szekvenálták. Öt különböző magbankban tárolt paprika adatait összevetve egy olyan családfát hoztak létre, amely lehetővé tette a paprikafajták réges-régi mozgásának nyomon követését Európa és Ázsia között, feltehetően kereskedelmi utak mentén. Bár ez a munka a paprika genomjának csak egy részét szekvenálta, lehetővé tette a kutatóknak, hogy bepillantást nyerjenek a növények történetébe.

Ahogy egyre több kutatócsoport szekvenálja a magbankok bőségét, nemcsak ezeknek az ismerős növényeknek a rejtett útjait és vadon élő rokonait fedezhetjük fel, hanem azokat a géneket is, amelyek megmentőink lehetnek az éghajlati bizonytalanság idején. A World Vegetable Center, más vetőmagbankokhoz hasonlóan, arra törekszik, hogy a genetikai és egyéb információkat olyan formátumba helyezze, amelyet a növénytermesztők könnyen böngészhetnek. Sok tenyésztő számára kihívást jelent a tízezres nagyságú gyűjtemények egyes fajtái közül választani. Ezért a magbankok mindössze néhány száz tagból álló kollekciókat állítanak össze. Ezek egy-egy témára összpontosulnak – például olyan növények, amelyeket már teszteltek és bizonyítottan jól használhatóak egy hidroponikus farmon. Vagy például lehetnek olyan növények, amelyek nem fehérednek ki, ha a sós víz átitatja a talajt, vagy lehetnek olyan növények, amelyek jól viselik a szárazságot.

A genetikai információk és a részletes fizikai leírások együtt is bemutathatók. Ekkor azok a tenyésztők, akik cégeknek, egyetemeknek vagy más intézményeknek dolgoznak, bizonyos értelemben bevásárolhatnak azon tulajdonságokból, amelyeket a növényekben szeretnének meghonosítani. A magbankok ily módon többek, mint csak egyfajta páncélszekrények: aktív tárhelyei annak, ami a bolygón él vagy élt, és készen állnak arra, hogy előállítsák azt, ami a jövőben itt élhet.

Forrás: www.bbc.com

***A főszerkesztő megjegyzése:** Jó ha szolgálja a hagyományos nemesítést, csak ne szolgálja a GMO-k készítését.*

Az ökológiai agrár-élelmiszer termékek 2022-es uniós importjáról

TRACES
TRAde Control and Expert System

Az alábbi leírás az ökológiai agrár-élelmiszer-termékek 2022 évi uniós importjának adatait foglalja össze tájékoztató jelleggel. Az adatok a Bizottság TRACES online eszközéből (TRACES Control and Expert System) valók, származási és rendeltetési hely, valamint termékosztályok és kategóriák szerint kerültek összesítésre. Összességében elmondható, hogy az importált ökológiai termékek mennyisége a 2021 évhez képes 5,1%-kal csökkent, az előző évi 2,87 millió tonnához képest 2,73 millió tonnára. A csökkenés feltehetően a kereslet mérséklődését tükrözi, az élelmiszerárak abban az évben történt meredek emelkedése miatt. Az EU kisebb mennyiséget importált gyümölcs, zöldség, cukor, olíva- és pálmaolaj, napraforgómag és állateledel tekintetében. Az import mennyisége növekedett ökológiai szója, olajpogácsák, citrusfélék, rizs és méz tekintetében, azonban ez az emelkedés nem kompenzálta teljes mértékben az előbbiekben említett csökkenés mértékét.

Jelentős (+51%) növekedés volt a szójabab importjában 2022-ben. A legtöbb import a Nyugat-Afrikában található Togóból (63%), Ukrajnából (16%) és a szintén Nyugat-Afrikában található Beninből (7%) származik. Az etanol importja is meredeken (+210%) nőtt, döntően Kolumbia (82%) és Brazília (15%) exportjából.

Az olívaolaj továbbra is a legmagasabb ökológiai részesedéssel rendelkező termék. Az EU-ba importált 178 ezer tonna olívaolajból 2022-ben 37 ezer tonna, azaz 20,7% volt ökológiai minőségű, mely szinte kizárólag Tunéziából érkezett. Ez a részesedési arány a 2021 évi 24%-os mértékhez képest nagymértékű, mintegy 18%-os csökkenést jelent, miközben a nem ökológiai minőségű olívaolaj importja stabil maradt.

Hasonlóan jelentős a bio minőség részesedése 2022-ben a különféle magvak (10,9%), trópusi gyümölcsök (10,2%), méz (9,2%) és cukor (6,6%) tekintetében, azonban itt is jellemző, hogy a nagy egészen belül csökkenő tendenciát mutatott a részesedés mértéke.

Ukrajna a bioimport legfontosabb származási helyei közül az első három helyezett egyike lett. Ecuador és a Dominikai Köztársaság továbbra is az élen marad, nagy mennyiségben bio banánt exportálnak az Unióba. Az ökológiai termékek vonatkozásában 2022-ben Ukrajna a harmadik legfontosabb beszállító bio szója, búza és kukorica kapcsán.

A Kínából származó behozatal nagyrészt megélénkült (+30%) az olajpogácsa-import megduplázódása révén. A leggyorsabban a Nyugat-Afrikában található Togóból származó import nőtt, mintegy 84%-kal, főként szója import kapcsán. India tekintetében azonban nagymértékben csökkent az ökológiai import, mintegy 32%-kal (olajpogácsa, szója, cukor).

A Törökországból származó import szintén csökkent 33%-kal, főképpen zöldség, gyümölcs és búza tekintetében. Ezen felül az Egyesült Királyságból származó ökológiai import is csökkent, 51%-kal, főként kisállateledel, napraforgómag és olajpogácsa vonatkozásában, ennek alapján a tíz országot tartalmazó beszállítói toplistáról lekerült ez az ország.

Forrás: European Commission

Olaszország a gazdák pártján áll, betiltja a laboratóriumban termesztett húst

Az olasz parlamenti képviselők megszavazták a termesztett hús vagy állati takarmány előállítását, értékesítését és importját tiltó törvényt, amit a jobboldali kormány az olasz hagyományok melletti kiállásnak, a tradíciók védelmének tekint. *„Olaszország a világ első olyan országa, amely a szintetikus élelmiszerek társadalmi és gazdasági kockázataival szemben biztonságban van”* – mondta Francesco Lollobrigida mezőgazdasági miniszter.

A parlamenti szavazást a betiltás melletti és a termesztett hús melletti felvonulások, tüntetések egyaránt kísérték. A fellángolás ellenére a parlament 159 igen szavazattal, 53 ellenében támogatta a törvényjavaslatot. A törvény megszegése a gyakorlatban akár 60 000 eurós (52 000 font) pénzbírsággal is járhat. A tiltásnak, jóllehet egyelőre csak csekély hatása lesz, mivel a termesztett húst eddig csak Szingapúrban és az Egyesült Államokban engedélyezték emberi fogyasztásra. Az EU még nem adott zöld utat egyetlen, laboratóriumban termesztett, „új élelmiszernek” nevezett húsnak sem. Ha ez megtörténik, Olaszország új törvényét megtámadhatja az Európai Bizottság.

Európában jelenleg még nincsenek ilyen termékek a piacon, mivel a szabályozó hatóságok, az Európai Bizottság és a tagállamok új élelmiszernek tekintik őket, és ehhez az Efsa biztonsági értékelése, a tagállamok és az Európai Bizottság engedélyezése szükséges. Az elfogadott új törvény az olasz mezőgazdasági miniszter győzelmét jelenti, aki egy évvel korábban megfogadta, hogy megakadályozza, hogy „szintetikus élelmiszerek” kerüljenek az olaszországi étkezőasztalokra. Méltatta a képviselőket, akik támogatták az új törvényt, amely a Coldiretti lobbicsoport által szervezett petícióra válaszul érkezett.

„Megvédjük élelmeinket, táplálkozási rendszerünket azáltal, hogy fenntartjuk azt a kapcsolatot az élelmiszer, a föld és az emberi munka között, amelyet évezredek óta követünk”– mondta Lollobrigida az olasz tévének. *„Meg kell védenünk dolgozóinkat, mezőgazdasági vállalkozóinkat és polgárainkat, akiknek joguk van a jó minőségű élelmiszerekhez.”*

Lollobrigida úr a miniszterelnök szélsőjobboldali, Olasz Testvérei párt tagja, és korábban is méltatta már Olaszország büszke étel- és borkultúra hagyományát. A petíciót azonban Elena Cattaneo professzor, vezető biotudományi szakember elítélte, és azt mondta, hogy ez egy érzelmes, rajzfilm stílusú szórólap, amely a természetes élelmiszereket jónak, a növesztett élelmiszereket pedig rossznak minősítette, és „bioreaktorokban őrült sejtekből” készültnek titulálta.

A törvény tiltja az állati sejtekből az állatok elpusztítása nélkül előállított szintetikus élelmiszereket, és megakadályozza, hogy a termelők hússal kapcsolatos szavakat használjanak a címkéken a növényi alapú fehérjék leírására.

A törvényt kritizálók amellett érvelnek, hogy a laboratóriumban növesztett húsban nincs semmi szintetikus, mivel azt természetes sejtek termesztésével, genetikai módosítás nélkül hozzák létre. A törvény az állatjóléti csoportok számára is csapást jelent, akik a laboratóriumban készült húst a környezet szén-dioxid-kibocsátással szembeni védelmének megoldásaként emelték ki.

Forrás: www.bbc.com

A gazdálkodói csoportok keményen lobbiztak azért, hogy a termesztett húst tiltó törvény átmenjen (Fotó: www.bbc.com)

Aranyérmes biobor

Az elismerést Lőrinczy Bálint, a Steigler Pincészet tulajdonosa és Varga Tamás vették át (Fotó: Winelovers)

A Steigler Pincészet 2019-es megalapítása óta sikert sikerre halmoz az organikusan termelt boraival, amikkel rendszerint nemzetközi versenyeken öregbítik a Soproni borvidék hírnevét. Az idei Berliner Wine Trophy megmérettetésről ismét aranyérmet hoztak el a borászat kékfrankosával.

A Steigler Pincészet a közelmúltban két rangos elismerést is bezsebelt: az organikusan termesztett, 2020-as prémium kékfrankos aranyérmes lett a Berlinben rendezett nemzetközi versenyen, valamint a reduktív technológiával született 2022-es bio zöld veltelini a Winelovers Top 100 magyar borversenyen 21. helyezést ért el. Mindezek mellett a legjobb zöld veltelini és a legjobb reduktív technológiával készült bor díját is elnyerte a Steigler Pincészet az utóbbi megmérettetésen.

„Büszkék vagyunk az elért eredményeinkre. Borászatunkban két fő fajtával foglalkozunk. A vörösborvonalon a kékfrankos a meghatározó, ami a Soproni borvidék fő fajtája is egyben. A fehérboroknál elsődleges a zöld veltelini, ami a korábbi években szintén szép sikereket ért el a berlini versenyen. A kékfrankosból eddig két évjárat született, és mindkettő aranyérmes lett a Berliner Wine Trophy versenyen. A zöld veltelini sikere pedig külön öröm számunkra, hiszen a helyezésével magyar vörösborokat és tokaji aszúkat előzött meg bioborként” – mondta el Varga Tamás, a Steigler Pincészet borásza.

Hozzátette, küldetésüknek tekintik a borvidékre jellemző fajták előtérbe helyezését és ezzel a Soproni borvidék egyediségének népszerűsítését.

Varga Tamás a reduktív technológia rejtelmeibe is beavatott: *„A reduktív technológia azt jelenti, hogy a kipréselt fehér mustot zárt acéltartályban, hűtött körülmények között erjesztjük. Az eljárásnak köszönhetően a nedű megőrzi az elsődleges, friss gyümölcsaromákat és azokat bor formában adja vissza.”*

Forrás: Kisalföld LXXVIII./238.

Növekvő elégedetlenség: Az ökológiai mozgalom sajnálatát fejezte ki az Európai Parlament döntése miatt

Az IFOAM Organics Europe, az európai ökológiai mozgalom ernyőszervezete november utolsó napjaiban megjelent közleményében sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy az Európai Parlament nem tudott megállapodni a peszticidek csökkentéséről szóló rendeletről. *„Szégyenletes, hogy az Európai Parlament felhígítja és elutasítja a növényvédő szerek csökkentéséről szóló rendeletet. Azok a politikusok, akik azt állítják, hogy a gazdákat védelmezik azzal, hogy megtagadják a szintetikus növényvédő szerek csökkentését, becsapják magukat és egyben a közvéleményt is. A politikai döntéshozók részéről a peszticidek csökkentésére irányuló politikai akarat hiánya még nyilvánvalóbbá teszi, hogy az ökológiai gazdálkodás fejlesztése a legjobb módja annak, hogy megvédjük az emberek egészségét és a természetet a mérgező növényvédő szerekkel szemben”* – mondta Eric Gall, az IFOAM Organics Europe igazgatóhelyettese. A szintetikus peszticidek széles körű használata jelentős terhet jelent az európai polgárok, és különösen a gazdálkodók egészségére nézve. A szintetikus növényvédő szerek a fő okai az európai vidéki területeken tapasztalt madár- és rovarpusztulásnak és nagyrészt felelősek vizeink mérgező anyagokkal való szennyezéséért. Az ökológiai gazdálkodás a bizonyítéka annak, hogy szintetikus növényvédő szerek használata nélkül is lehet megfelelő minőségű élelmiszert előállítani. A növény-egészségügy ökológiai megközelítése többnyire megelőző és közvetett agronómiai intézkedéseken, például a kártevők és betegségek kezelésére szolgáló vetésforgókon alapul, amelyek szükség esetén kiegészíthetők bizonyos növények esetében környezetbarát, ökológiai megoldásokkal, például természetes anyagokkal, amelyek többsége könnyen lebomlik a környezetben.

Forrás: IFOAM Organics Europe

Válogatta és fordította: **Kiszely Klára**

A Biokontroll Hungária Nonprofit Kft. HIVATALOS KÖZLEMÉNYE

1. Lapzárta óta kihirdetett új EU ökológiai gazdálkodási rendeletek

- A **Bizottság (EU) 2023/1686 felhatalmazáson alapuló rendelete** (2023. június 30.) az (EU) 2021/1698 felhatalmazáson alapuló rendeletnek a tanúsított, ökológiai termelést folytató gazdasági szereplők, gazdálkodói csoportok és ökológiai termékek harmadik országban végzett ellenőrzésére jogosult ellenőrző hatóságok és ellenőrző szervezetek elismerésére vonatkozó egyes eljárási követelmények, valamint a felügyeletükre vonatkozó egyes követelmények tekintetében történő módosításáról.
- A **Bizottság (EU) 2023/2229 végrehajtási rendelete** (2023. október 25.) a bizonyos termékek és anyagok ökológiai termelésben való használatának engedélyezéséről és ezek jegyzékének összeállításáról szóló (EU) 2021/1165 végrehajtási rendelet módosításáról és helyesbítéséről.
- Az **Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/2419 rendelete** (2023. október 18.) a kedvtelésből tartott állatoknak szánt ökológiai eledel jelöléséről.

(A hatályos EU és hazai ökológiai gazdálkodási jogszabályok gyűjteménye elérhető itt: https://www.biokontroll.hu/ellenorzes-es-tanusitas/jogszabalyok/.)

TEGYÜNK MAGUNKÉRT!

Vásárolj magyar vállalkozóktól, magyar családokat támogatsz vele! **– hangzik a NEXUS KÖZ-ÉRT Vásárlói és Vállalkozói Közösség szlogenje. A kezdeményezés megálmodójával és a Nexus TV műsorigazgatójával, *Juhász János Zoltánnal* beszélgettem.**

– Mi hívta életre a kezdeményezést?

– Elkeseredve tapasztaltam, hogy a magyar gazdálkodók, magyar termőföldön megtermelt, kiváló minőségű termékei sokszor méltánytalanul alacsony áron kerülnek felvásárlásra és egyre inkább kiszorulnak a nemzetközi üzletláncok polcairól. Nem volt az online térben egy olyan felület, egyfajta reklámoldal, ahol összegyűjtve találhatóak meg az ország különböző régióiban és ágazataiban működő, teljes mértékben magyar tulajdonú, kis- és közepes vállalkozások.

– Mi a NEXUS KÖZ-ÉRT Vásárlói és Vállalkozói Közösség online felületének célja?

– Az, hogy segítse a magyar vállalkozók és a minőségi, magyar termékeket keresők egymásra találását és ezzel divatba hozza a valódi magyar termékek vásárlásának szokását, továbbá, hogy a hasonló értékeket valló emberek élő közösségeket hozzanak létre. Szeretném nyomatékosítani, hogy a honlapon elhelyezett hirdetések sokkal magasabb rendű célt kívánnak elérni, mint egy-egy partner azonnali, egyéni forgalomnövekedési érdeke, a KÖZ-ÉRT az élhetőnek megtartható jövőnkbe való „befektetést" szolgálja!

– Milyen vállalkozások találhatók meg a NEXUS KÖZ-ÉRT honlapján?

– A NEXUS TV Független Média Kft. – mint reklám közzétevő – *https://nexuskozert.hu/* weboldalon olyan reklámozók számára kíván hirdetési szolgáltatást biztosítani, akik

- környezetkímélő technológiákat és anyagokat alkalmaznak a gazdasági tevékenységük során;
- az emberi szervezet egészségét támogató termékeket állítanak elő, illetve forgalmaznak;
- etikusan járnak el a vevőikkel, ügyfeleikkel és üzleti partnereikkel szemben;
- tisztességesen bánnak az alkalmazottaikkal;
- részt vesznek a helyi közösség életében;
- hajlandóak árkedvezményt adni a NEXUS KLUB tagjainak és
- készek tenni azért, hogy létrejöjjön egy valódi érdekérvényesítő-képességgel rendelkező vállalkozói szövetség.

– Milyen vásárlói körnek ajánlja figyelmébe a felületet?

– Egy olyan vásárlói körnek, amelynek tagjai fontosnak tartják az etikusan működő, embertársaik egészségét, az élelmiszerbiztonságot és a környezetvédelmet szem előtt tartó mikro-, kis- és középvállalkozások fejlődésének előmozdítását, bevételeik növelését, verseny- és foglalkoztatási képességük hazai és uniós szinten történő javítását, ezért vásárlásaikkor, szolgáltatás-igénybevételükkor ezeket a vállalkozásokat részesítenék előnyben.

– Milyen előnyökhöz juthat a NEXUS KÖZ-ÉRT partnere?

– Az értékesítési forgalom, bevétel, ismertség és népszerűség növekedése mellett tagjává válhat a NEXUS KLUB Kisközösségi Hálózatának is. Ennek keretében személyes találkozókon ismerhetik meg egymást a NEXUS KÖZ-ÉRT vállalkozói kör tagjai és vásárlóik. A vállalkozók közvetlenül kapcsolatba léphetnek egymással, új üzleti kapcsolatok kiépítése, vagy érdekvédelmi, érdekképviseleti együttműködésük megszervezése céljából. A partnerek automatikusan NEXUS KÖZ-ÉRT vásárlói kártyára is jogosultak.

A klub tagsága számára létrehozott zárt rendszerben, a NEXUS PIACTÉR-ben pedig pénzhelyettesítő rendszer keretében csereberélhetnek egymás közt a tagok. Itt a tagoknak nem kell vállalkozóknak lenni, nem kell ÁFA tartalmú számlákat kiállítani. A pénzhelyettesítő rendszer a NEXUS KÖZ-ÉRT partnerei számára is előnyös és gazdaságos értékesítési lehetőséget biztosít.

A NEXUS TV *(https://nexustv.hu/)* független internetes TV csatorna és média lehetőséget biztosít a NEXUS KÖZ-ÉRT partnerei számára reklámfilmek elkészíttetésére és megjelenítésére.

– Mire jó a NEXUS KÖZ-ÉRT vásárlói kártya?

– A NEXUS KLUB tagjai vásárlói kártyával rendelkeznek, amelynek birtokában az oldalon hirdető vállalkozónál a kártya birtokosa kedvezményesen vásárolhat. A kedvezmény mértékét a vállalkozó határozza meg, amely 5%-tól, akár 20%-ig is terjedhet. A vásárlói kártyával rendelkezők továbbá díjmentes hozzáférést kaphatnak a NEXUS TV fizetős műsoraihoz is.

– Milyen törekvései vannak még a NEXUS KÖZ-ÉRT-nek?

– Folyamatban van a KELL (Közvetlen Ellátási Lánc) rendszerének kialakítása, ami egy olyan hazai felvásárló, nagykereskedő és kiskereskedelmi tevékenységet folytató bolthálózat, amely képes széles társadalmi rétegek számára biztosítani az élelmiszerrel, illetve egyéb termékekkel, szolgáltatásokkal való ellátás biztonságát.

Amennyiben azonosulni tud a kezdeményezés célkitűzéseivel és a NEXUS KÖZ-ÉRT partnere kíván lenni, akkor látogasson el a *https://nexuskozert.hu/jelentkezes/* weboldalra és tudjon meg többet a szerződéskötés folyamatáról.

Dr. Sipos Nikoletta
a Biokontroll Hungária Nonprofit Kft.
társadalmi kapcsolatokért felelős munkatársa

Magyarország legszebb gyümölcstermesztő és kertészeti birtoka 2023-ban

Idén a „Magyarország legszebb birtoka" közönségdíj mellett a *„Magyarország legszebb gyümölcstermesztő és kertészeti birtoka"* címet is a Hajdúnánás határában elhelyezkedő Kendereskert vehette át. *Szólláth Tiborral* beszélgettünk, a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara környezeti fenntarthatóságért felelős alelnökével, a Kelet-magyarországi Biokultúra Egyesület elnökével, Hajdúnánás polgármesterével.

– Utólag is gratulálok a díjak elnyeréséhez, a Kendereskert nagyon szép példája a mezőgazdaság teljes egészének a bemutatására, hiszen a kert növénytermesztés és állattenyésztés része is összefonódva, hatékonyan működik együtt. Hogyan épül fel a gazdaság?

– Nagyon szépen köszönjük. A Kendereskert valóban egy komplex gazdaság, melyben az állattenyésztés és a növénytermesztés egyaránt kiemelt figyelmet kap. Az állattenyésztést őshonos állatfajták tartásával kezdtük. Vannak többek között magyar szürke szarvasmarhák, bivalyok, szőke mangalica sertések, racka juhok, kecskék, valamint magyartarkák is.

A kertészet és a szántóföldi növénytermesztés egy másik nagyon fontos eleme a gazdaságnak. Jelenleg, körülbelül 6 hektáron történik zöldségtermesztés, 24 hektáron szántóföldi növénytermesztés és 5 hektáron gyümölcstermesztés. Mindezek mellett 4200 m^2-en növénytermesztést folytatunk fóliasátorban. Az állatállománynak 80 hektárnyi legelő biztosított. Mindegyiken szigorúan ökológiai gazdálkodást folytatunk. Az előállított biozöldségek és -húsok a rövid ellátási lánc által a közétkeztetésbe is bekerülnek.

Szólláth Tibor

– Váratlanul ért titeket az elismerés?

– Minden ilyen rangos elismerés váratlanul ér minket, de természetesen nagyon örülünk és megtisztelő számunkra, hogy a szakmai zsűri mellett a közönség is a Kendereskertet méltatta.

– Számos hagyományőrző és szakmai rendezvénynek ad otthont a Kendereskert, a kezdetekben is a régi hagyományok bemutatása, megőrzése és a szakmai tudás továbbadása volt a cél, vagy inkább a termesztés maga lebegett a szemetek előtt?

– Fontosnak tartjuk azokat a lehetőségeket, ahol az emberek meg tudják osztani tapasztalataikat, elsajátíthatják a legújabb ismereteket. Az ökológiai gazdálkodás egy olyan irány, mely egyre nagyobb népszerűségnek örvend, így sokan kíváncsiak a régi és új technológiákra, lehetőségekre. Ökológiai gazdálkodás révén a Kendereskert kiváló helyszíne ezen találkozásoknak, amely mellett hagyományőrző szerepe miatt a kilátogatóknak a régi szokásaink megismerésére is lehetősége van.

– Hogyan kanyarodtatok a biogazdálkodás felé?

– Alapvető szempontnak tartjuk a magas minőséget képviselő, egészséges élelmiszer előállítását. Úgy gondoljuk az ökogazdálkodásban alkalmazott technológiák és a gyakorlói által képviselt szemlélet hozzájárul ahhoz, hogy jó minőségű egészséges élelmiszert termeljünk és fogyasszunk.

– Az utóbbi évek szélsőséges időjárása a Kendereskertet is elérte?

– Természetesen elérte a Kendereskertet a szélsőséges időjárás, beleértve a 2022-es történelmi aszályt. A rendelkezésünkre álló lehetőségekkel próbálunk védekezni ezekben az esetekben is.

– Mi az ami az évek során nehézséget okozott számotokra?

– Az ökológiai gazdálkodásban alkalmazott technológiák elsajátítása. Kitapasztalni, hogy milyen fajta növényeket érdemes ültetni és vetni. Hogyan alkalmazzuk megfelelően és hatékonyan a vetésforgót. Hogyan adjuk át a tudást a lakosságnak és a következő generációnak.

– Hol találkozhatunk a gazdaságban előállított termékekkel?

– A közétkeztetésben napi rendszerességgel szállít be a Kendereskert, melyet egy nagyon fontos ügynek tartunk, hiszen így óvodákban és iskolákban is fogyaszthatnak helyi biotermékből készült egészséges ételeket. Emellett megtalálhatóak a termékek a városi piacon, valamint a városi húsboltban is.

– Kicsit kanyarodjunk vissza a rendezvényekhez. Számos olyan eseményt szerveztek, mely nem csak szakmai tudásátadással vonzza a hallgatóságot, hanem a kisgyerekek figyelmét is megragadja, játékos, családi programokat kínáltok. A fiatalok körében is van érdeklődés? Foglalkoztatja őket a hagyományőrzés, biogazdálkodás témája?

– Azt gondoljuk, hogy alapvetően van érdeklődés a fiatalok részéről. Számos család látogat egy-egy rendezvényünkre, ahol nagy hangsúlyt fektetünk a tudásátadás játékos formájára és arra, hogy a gyerekek a szabadban, egy hagyományokat képviselő helyen önfeledten, jól érezhessék magukat.

Nagyon sok iskolában és óvodában magaságyások is megtalálhatóak, melyek a Kendereskertből származó bio palántákkal vannak tele, így a gyerekek ismerkedése a hellyel már ott elkezdődik.

– A Kendereskert már negyedik alkalommal szervezte meg az éves bio találkozóját, az ÖKO Expó-t mely szakmai bemutatókkal, előadásokkal várja az ágazat résztvevőit, diákokat, érdeklődőket, hogy aktív tudásátadás jöhessen létre, ezzel is fenntartjátok a folyamatos érdeklődést a biogazdálkodás irányában. Idén milyen programokkal készültetek?

– Az idén is több szakmai része van az ÖKO-Expó Kiállítás és Konferenciának. Egyrészről nagyon fontos, hogy az ökológiai gazdálkodáshoz köthető innovatív technológiákat, szolgáltatásokat, termékeket sorakoztatja fel a több mint 40 kiállító.

Emellett megrendezésre kerül szokásosan a szakmai konferencia is, ahol két nap során számos fontos témakör kerül feldolgozásra. Az idei évben kiemelt szerepet kap az ökológiai vetőmagtermesztés, a feldolgozás és kereskedelem, a gyümölcstermesztés és az állattenyésztés egyaránt.

Nagy hangsúlyt fektetünk arra is, hogy az elméletet a gyakorlatban is bemutassuk a látogatóknak. Emiatt az idei évben egy kibővített demóterület várja a szakembereket, melyen láthatnak különleges zöldtrágya keverékeket, valamint autonóm robotot és különböző ökológiai gazdálkodásban használatos gépkapcsolatot működésben.

– Van kapacitásotok további fejlődésre? Egyáltalán cél a további fejlődés?

– Fejlődésre mindig van lehetőség, természetesen ez célunk is. Vannak még dolgok, melyeket hatékonyabban, vagy akár nagyobb keretek között végezhetnénk csak meg kell találnunk azokat a megoldásokat, melyek ezt lehetővé teszik számunkra. Igyekszünk a Kendereskert fejlesztésén dolgozni, hiszen az a fajta tevékenység és cél, amit a hely képvisel, úgy gondoljuk példaértékű lehet mások számára is.

Bujtás Olimpia

VEGYES TÁPLÁLKOZÁSBÓL A VEGÁN TÁPLÁLKOZÁSBA
Budapestről Zalakarosra, ahogy egy álom valóra válik

Sebestyén Tibor **és a** ***Vegán falatok*** **elnevezés valószínűleg ismerősen cseng azok számára, akik gyakori látogatói a Csörsz utcai Ökopiacnak, ahol Tibor és felesége, Évi finomabbnál finomabb különlegességekkel várja nemcsak a vegánokat, hanem minden érdeklődőt is.**

– Megosztanátok velünk a történeteteket? Honnan jött a Vegán falatok ötlete?

– Már jó ideje éreztük, hogy valamilyen változásra van szükségünk, elvágytunk Pestről és szerettünk volna a magunk urai lenni, illetve mindenképpen olyan dolgot csinálni, amiben nemcsak örömünket leljük, de másoknak is örömet okoz, vagy akár segítségére lehet. Mivel szombatonként az Ökopiacon egy bio cég alkalmazottjaiként dolgoztunk, láttuk, hogy szükség lenne vegán süteményekre és készételekre is, mert folyamatosan azt tapasztaltuk, hogy magunknak kell gondoskodni az élelemről, míg kint dolgozunk. Ettől kezdve elég hamar összeállt minden a fejünkben, már csak meg kellett valósítani. Ez úgy kezdődött, hogy vettünk egy nagy levegőt, eladtuk a lakásunkat Pesten és vásároltunk egy házat Zalakaroson, aminek az alsó szintjén hoztuk létre a bio vegán konyhánkat. Egy év elteltével már a piacon voltunk újra, de végre már a saját vállalkozásunkkal. Persze ez egyáltalán nem volt egyszerű, nagyon sok lemondással és problémával álltunk mi is szemben míg el nem indultunk, de valahogy annyira szerettük volna elérni a célunkat, hogy ez minden nehézségen átsegített minket.

– Van egy Facebook oldalatok is ahova feltöltitek az adott heti ajánlataitokat. Meg kell, hogy mondjam, ember legyen a talpán akinek nem fut össze a nyál a szájában pusztán a fotókat nézegetve. Itt számos különböző terméket találhatunk, sós- és édes péksüteményeket, főételeket stb. Milyen termékekkel rukkoltok pontosan elő a piaci napokra?

– Salátákkal, gabonafasírtokkal, sós- és édes péksüteményekkel, illetve édes- és sós házi süteményekkel, pitékkel többféle készétellel készülünk a szombati piaci napokra. Amit lehet, mi magunk állítunk elő, mint pl. növényi ital, növényi sajt, növényi joghurt, leveles tészta és még naphosszat sorolhatnám.

– Mindig igyekeztek új termékpalettával előállni, vagy vannak slágerként számon tartott termékeitek is, amit hétről hétre elkészítetek?

– Olyan szerencsések vagyunk, hogy a legtöbb termékünk, amivel elindultunk még mindig a kínálatunk részét képezi, de persze figyelünk az idényjellegű alapanyag felhasználásra és időről időre mindig készítünk újdonságokat is.

– A vegán termékeket többször kell ismételten elkészíteni, míg valóban olyan receptúra áll össze, hogy abból igazán ízletes és mutatós étel készülhessen. Ezen kívül sokszor olyan hozzávalók is szükségesek, melyeket nem lehet egyszerűen a sarki boltból beszerezni. Az alapanyag beszerzés nektek mekkora fejtörést okoz?

– A vegán ételek ízvilágban nem különböznek a hagyományos ételektől, hiszen a fűszerek adnak ízt a húsnak is. Az tény és való, hogy meg kell tanulni, mit mivel kell helyettesíteni. A beszerzés egyáltalán nem okoz gondot, hiszen már

minden nagyobb üzlet polcain megtalálhatóak a vegán alapanyagok, de nagyon sok cég is forgalmaz vegán termékeket. Mivel mi bio alapanyagokat használunk, így az Ökopiacról, nagykereskedésekből, a volt cégünktől és még pár forgalmazótól vásárolunk.

– Hogyan pótoljátok például a húst, a sajtot, vagy a cukrot? Nagyon különleges hozzávalókra kell itt gondolnunk, amivel eléritek, hogy akár egy húsimádó is finoman falatozva fogyassza el a vegán termékeiteket?

– Manapság a hús pótlására is számos alternatíva létezik. Nem is a húst, hanem inkább a hús ízét kell megvalósítani az ételekben. Mi bio tofut, lencsét, jackfruitot használunk a helyettesítésére, a cukrot agavéval, a sajtot pedig a magunk készítette növényi sajttal pótoljuk.

– Azért azt talán beláthatjuk, hogy egyre több embernél alakul ki valamiféle étel intolerancia, vagy allergia. Ti hogyan látjátok, ezzel egyidejűleg növekszik a kereslet

a termékeitek iránt? Vagy ez ettől független, olyanok is megkeresnek titeket, akik nem egészségügyi okból, hanem mondjuk puszta élvezetből választanak a standotokon található kínálatból?

– Sajnos mi magunk is tapasztaljuk, hogy egyre több intolerancia, allergia érinti mostanában az embereket. Főleg az utóbbi időben keresnek meg minket egyre többen, ezen okokból. Szerencsések vagyunk, mert ezek mellett nagyon sok vegyes táplálkozású vevőnk is van.

– Változatos a termékpalettátok, de tervezitek a bővítését?

– Próbálunk mindig valami újat beépíteni a kínálatunkba, ami nem egyszerű, mert így is nagy a kínálat. Ez nagyon sok munkával jár, de minket is ösztönöznek a vevői kérések, illetve saját magunkat is ösztönözzük arra, hogy legyenek időről-időre újdonságok.

– Csak az Ökopiacon találhatunk meg benneteket?

– Minket csak az Ökopiacon lehet megtalálni. Kaptunk már több megkeresést, de úgy döntöttünk, hogy nem szeretnénk elmenni abba az irányba, ami már elvenné ennek a munkának nem csak az örömét, de lehet a minőségét is, hiszen most minden egyes termékben mi magunk is benne vagyunk, minden szeretettel készül és remélhetőleg ez az ami valami pluszt ad a termékeinkhez.

– Hogyan igyekeztek megtartani a vásárlókat?

– Nagyon hálásak vagyunk mindenkinek, aki minket választ, kitart mellettünk és visszajár hozzánk. Próbálunk figyelni a külön igényekre és kérésekre. Az Ökopiac egy nagy

család is egyben. Aki folyamatosan jár, tudja is ezt. Figyelünk egymásra és ez a mai rohanó világban nagyon nagy ajándék.

Valamint termékeinket meg is rendelhetik a vásárlók, amelyeket átvehetnek a piacon sorbaállás nélkül, talán ez valamelyest segítség, hiszen egy szombati bevásárlás sok időt elvesz az emberektől.

– A jövőre nézve milyen terveitek vannak?

– Mindig vannak új terveink. Szükségünk is van rá, segíti a mindennapokat, hogy ne váljon monotonná, amit csinálunk és azért is, hogy magunkat ösztönözzük. Mind a folyamatos termékbővítés, mind az egyedi, valami új megalkotása a terveink között szerepel.

Bujtás Olimpia

BIO ELLENŐR DRÓNBEMUTATÓN

Szeptember végén egy diófajta és drón bemutatón vettem részt Pölöskén, ahol rendkívül érdekes tapasztalatokat szereztem!

Drónnal permetezni bio ültetvényben? Furán hangzik számomra is! Pedig elméletben a biotermelők is használhatnák a drónos permetezést. Különösen hasznos lenne 10 méter magas diófákról irtani a fa felső harmadát támadó burokfúró legyet *(Rhagoletis completa)*. Várszegi Gábor igazgatótól megtudtuk, a technológia létezik, már csak egy engedélyezett bio szer szükséges és lehet felülről támadni a legyeket! Vagy leginkább igénybe venni egy erre szakosodott cég szolgáltatását, hiszen költséges beruházásról beszélünk, az engedély nélküli kijuttatást pedig a Nébih bünteti.

Nem csak a típusminősített drónt kell megvenni, a drónpilóta képzés külön milliókba kerül, és természetesen a szereket is külön kell engedélyeztetni pilóta nélküli kijuttatásra, ami nem azonos a légi kijuttatás engedélyével.

Az egész országban mindösszesen 37 fő van bejegyezve a mezőgazdasági pilóta nélküli légijármű irányítói nyilvántartásába. Ráadásul egyelőre egyetlen szer, egy felszívódó rovarölőszer engedélyezett drónos permetezésre, ami csak a szokványos dió és cseresznyetermesztők számára segítség, biotermelésben nem használható! Remélem rövidesen valamelyik ökológiai rovarölőszer is kap engedélyt drónos kijuttatásra.

Dr. Tüh Annamária, mikológus, növényvédelmi előrejelző előadásából megtudtuk, hogy a gnomónia az utóbbi enyhe teleken ivaros és ivartalan formájában is áttelel, így korábban és erősebben fertőz, korai lombhullást okozva a diófákon. 2023-ban az időjárás is kedvezett a gombás betegségeknek, így minimum 3-4 gomba ellenes permetezéssel lehetett megvédeni a leveleket. Külön felhívta a figyelmet a lemosó permetezés fontosságára, mellyel elpusztíthatjuk a lehullott növényi részeken áttelelő gombákat.

Dr. Tüh Annamária kutatása a biotermelők számára is fontos lehet: biológiai készítményeket tesztel a burokfúró légy

Drón a fajtabemutatón

Csejtei István

áttelelő bábjain. A pozitív eredményekhez sajnos még további kísérletek szükségesek.

Dr. Szani Zsolt, Nébih témavezető, a magyar dió fajtákról beszélt. Tisztelettel adózott Dr. Szentiványi Péter dióneme-sítő munkássága előtt, aki, 30 évvel megelőzve a korát, kinemesítette a ma legnagyobb területen termelt, oldalrügyön termő intenzív dió fajtákat. Szani Zsolt szemlélete szerint ezekhez az intenzív fajtákhoz intenzív termeléstechnológia illene, kisebb tőtávval, öntözéssel, erőteljes metszéssel. Ilyen ültetvényben magasabb költségek mellett, gyorsabb termőre fordulás és nagyobb termésátlag lenne elérhető.

A dió piaci helyzetét Szabó Péter, a 200 hektáron termelő Tranzit-Dió Kft. ügyvezető igazgatója ismertette. Az utóbbi években a magyar és az európai piacokon nagy mennyiségben jelent meg az ausztrál és a kínai dió, lenyomva az árakat. Így fordulhat elő, hogy miközben minden költség növekszik, a termelők évről-évre egyre kevesebbet kapnak a dióért.

A tanácskozás végeztével kimentünk megnézni a drónt, az intenzív termelési módot és a fajtajelölteket. Itt rögtön az első fajtajelölt, a Csejtei 1, feltűnően zöldellt, nem veszítve el leveleit az idei erősen gombafertőzött évben sem.

Megismerkedtem nemesítőjével, Csejtei Istvánnal, akivel együtt reméljük, hogy a Csejtei 1 rövidesen elfogadott fajta lesz. Ez a fajta nagy fát növeszt, de a termése is nagy méretű, nagyon zárt, vastag héjú és se a fa, se a termés nem érzékeny se a gombára, se a rovar kártételre! Kiskertekben, biotermesztésben gyakorlatilag növényvédelem nélkül lehetne termeszteni!

Bár a tanácskozáson négyszemközt azt javasolták, hogy hagyjunk fel a dió ökológiai termesztésével, én ennél sokkal reményteljesebbnek látom a jövőt! A dió már most is megvédhető engedélyezett szerekkel és remélem, hogy pár év múlva már drónnal is permetezhetünk öko szereket, biológiai készítményekkel támadhatjuk a burokfúró légy bábját, vagy akár telepíthetünk teljesen ellenálló fajtát is!

Bódi Andrea
A Biokontroll Hungária Nonprofit Kft. ellenőre

BioPORTA füzetek

Élő örökség gyermekeinknek, unokáinknak

Miért és hogyan lesz BIO a gyümölcs, a tej és – mondjuk – a menta, a csirkepaprikás? Kitűnő szakemberektől, jeles gazdáktól – akik maguk is mesterien csinálják – kaphatnak rövid eligazítást egy-egy szakterületre, részterületre. Mindezt a bio szakirodalomban egyedülállóan gazdag, színes képanyaggal illusztrálva láthatják. Egyaránt ajánljuk kezdőknek, még nem biogazdáknak, biogazdálkodóknak.

Sorozatszerkesztő: Seléndy Szabolcs.

Ára: 800 Ft/db postaköltséggel

MEGRENDELÉST FELVESZÜNK: Biokontroll Hungária Nonprofit Kft.

✉ 1535 Budapest, Pf. 800 • info@biokontroll.hu ☎ +36 (1) 336-1166

GONDOLATOK A HAZAI BIOBURGONYA TERMESZTÉSÉRT

A magyarországi burgonyatermesztés rendszerváltás utáni állapotára a folyamatos hanyatlás jellemző. Az étkezési burgonya termőterülete még az egy évtizeddel ezelőttihez képest is a felére csökkent, ma már nem éri el a 7 000 hektárt sem. A vetőburgonya-termesztés területe pedig kisebb, mint 100 ha, szemben a 2004-es 1200 hektárral. Az éves összes termés hovatovább csupán a hazai igény 60-70%-át képes fedezni. A feldolgozott burgonyás termékek esetében (fagyasztott hasábburgonya, chips stb.) ez az arány ennél is rosszabb, alig 1-2%.

A burgonyatermesztési kedv hanyatlásának hátterében számos tényező áll. A két legfontosabb a jövedelmezőség csökkenése és a korábbi kiskereskedelmi csatornák átrendeződése a külföldi tulajdonú multik irányába.

A bioburgonya termesztésére azonban nem ez a csökkenő tendencia, hanem a nagyon alacsony szinten való stagnálás jellemző. A minősített termőterület nagysága évtizedek óta mindössze 50 és 100 ha között ingadozik. Tőlünk nyugatabbra lévő országokban pl. Ausztriában, vagy Hollandiában a teljes burgonyatermés 16, illetve 10%-a származik ökológiai termesztésből. Természetesen ennek a stagnálásnak is megvannak a maga okai. A burgonya gazdaságos termesztése bio körülmények között kimondottan nehézkes és komoly szakértelmet kíván. A gyomirtás a növény gyenge kezdeti gyomelnyomó képessége miatt problémás, növényvédelme pedig az öntözési igény és a számos kórokozó és kártevő miatt kritikus terület. A hazai felvevőpiac a gyengébb vásárlóerő miatt arányában lényegesen kisebb, mint a fejlettebb gazdasággal rendelkező, gazdagabb országokban, ezért nálunk a piac nem ismeri el a konvencionálisnál sokszor 30-40%-kal magasabb önköltséget.

Az Európai Unió, azon belül Magyarország törekvése is az, hogy növelje az ökológiai gazdálkodás arányát, a konvencionális termesztésben pedig folyamatosan csökkentse a felhasznált kemikáliák mennyiségét. Ezek a célok a burgonyatermesztést is komolyan érintik.

Jelen írásomban azokat a tapasztalatokat szeretném megosztani az olvasókkal, amelyeket egy olyan négy éve zajló EU H2020-as kutatási pályázatban szereztünk *(ECOBREED, https://ecobreed.eu/project/)*, melynek fontos célja, hogy olyan eredményeket érjünk el, amelyekkel javítható a bioburgonya termesztés gazdaságossága. A projektben a keszthelyi Burgonyakutatási Központ, szlovén, lengyel és nagy-britanniai kutatóintézetekkel működik együtt. Az együttműködés legfontosabb területei a következők:

- nemesítést elősegítő új eljárások kifejlesztése és alkalmazása;
- biotemesztésre alkalmas új burgonyafajták kinemesítése a termelők bevonásával;
- európai nemesítő házak által biotermesztésre javasolt fajták és fajtajelöltek közös tesztelése.

A továbbiakban ezen utóbbi területen elért eredményeinket összegzem.

Burgonya fajtaösszehasonlító kísérlet Zalavár határában, 2021.

A burgonyatermesztés jövedelmezőségének alapja a helyes, okszerű fajtaválasztás, ami mindig egy kompromisszum. Az adott termesztési körülményeknek (bio, helyi ökológiai viszonyok, adott termesztéstechnológia, öntözés megléte stb.) és a felvevőpiac igényeinek egyszerre kell megfelelni. A fajta teremjen sokat, kiváló minőségben, stabilan, a lehető legkisebb kórtani kockázat mellett és persze legyen eladható, „piacos", olyan, amit a piac igényel. Ezek eredőjeként termesztése legyen gazdaságos.

A mi esetünkben 65 európai fajta biotermesztési körülmények közötti összehasonlítását végeztük el 3 év alatt a Keszthely melletti Zalaváron (2020-2022). A fajták közük 18 német, 14 holland, 8 lengyel, 6-6 francia és nagy-britanniai, 3 ír, 2 osztrák, 4 szlovén és 4 magyar volt (Balatoni rózsa, Botond, Basa, White Lady). Az első évben a kísérletre kapott fajták felszaporítása történt meg, majd a továbbiakban mindig a kapott termésből ültettük el a következő évi kísérletet. Így olyan vetőgumókat használtunk, amelyek már egy, kettő, illetve három évet eltöltöttek vírusos leromlásra erősen hajlamosító ökológiai viszonyok között. A vírustünetek felvételezése mellett minden évben összehasonlítottuk a fajták gombás és baktériumos fertőzésekkel szembeni viselkedését (burgonyavész, alternária, fuzárium, varasodás), valamint mértük a teljes termést, az egyes gumóméret frakciók arányát, és felvételeztük a gumók piacosságát rontó olyan gumó rendellenességeket, mint a torzulás, repedés stb.

A kísérletek eredménye egyértelműen megmutatta, hogy a burgonyatermesztésre nem kimondottan kedvező ökológiai viszonyok között (klíma, talaj, betegségek előfordulási gyakorisága), három egymást követő súlyosan aszályos évben (a kísérleti terület nem volt öntözhető) óriási különbségek vannak a fajták alkalmazkodóképességében. Különösen a Burgonya Y vírus, fitoftóra, alternária fogékonyság és a szárazságstresszre való érzékenység szempontjából.

A fajták fele (28 db) oly mértékben megfertőződött a Burgonya Y, M és Levélsodródás vírussal már a felszaporítás első éve alatt, hogy a vizsgálatok 3. évére nem is volt értelme elültetni őket (a második éves alacsony termés, a kis gumóméret és a sok gumótorzulás miatt). A vizsgálati évek alatt a fajták 96%-a bizonyult különböző mértékben fitoftóra és 38%-uk

alternária fogékonynak. Minden évben jelentős volt a gumók fuzárium fertőzöttsége is, szinte fajtától függetlenül.

A teljes termést tekintve a fajták termésátlaga a három év alatt széles határok között változott (2 és 38 t/ha). Az amúgy is relatíve alacsony termésátlagok értékét a fajták ~70%-ánál tovább rontotta a külalaki hibákkal súlytott, illetve méreten aluli gumók magas aránya. A harmadik évben mindössze 17 fajta termésátlaga haladta meg a 20 t/ha-t és 23 fajta értékesíthető termése nem érte el még a teljes termés 60%-át sem. A kapott alacsony termések és árukihozatali arányok egyértelműen a fajták kórtani és abiotikus stresszérzékenységére vezethetők vissza. Újfent bebizonyosodott, hogy a vírusfertőzött növények lényegesen érzékenyebbek a környezeti stresszekre, a vetőgumó visszaültetésének hatására drasztikusan csökken termés mennyisége és az értékesíthető termés aránya. Vírusfogékony fajták esetében ezért minden évben fémzárolt, egészséges vetőgumó használatára van, vagy volna szükség. A magas vetőgumóköltségek miatt azonban ez a szükségszerűség a jövedelmezőséget erősen rontja. Megerősítést nyert, hogy Magyarországon kizárólag vírusrezisztens fajták termesztésvel lehet gazdaságos burgonyatermesztést folytatni, legyen az akár bio, vagy konvencionális technológia. Ezeknél a fajtáknál ugyanis lehetőség van a vetőgumó többszöri visszaültetésére jelentősebb termésveszteség és minőségromlás nélkül. Ezáltal a megtermelt burgonya alacsonyabb önköltséggel, versenyképesebb áron lesz előállítható.

A kísérletekben szereplő keszthelyi fajták mindegyike immunis a legsúlyosabb leromlást okozó Burgonya Y vírus fertőzésével szemben emellett többségük fonálféreg és burgonyarák reziszetns is. Közepes, vagy annál jobb fitoftóra, alternária és varasodás ellenállóságuk, valamint magasan átlagon felüli abiotikus stressztűrő képességük pedig tovább erősíti a biotermesztésre való alkalamasságukat. A kapott eredmények alapján különösen a Balatoni rózsa és a Basa fajták ajánlhatók a hazai biotermesztők számára. A vizsgáltok harmadik évében a külföldi fajták közül szintén azok szerepeltek elfogadhatóan, s ajánlhatók a magyarhoz hasonló ökológiai körülmények között dolgozó biotermesztőknek, amelyek a hajdani szocialista országok rezisztencainemesítési programjaiból származnak: a lengyel Michalina és Magnolia, a német (volt NDK) Caprice, Damaris és Fidelia, a szlovén Kis Kokra és Kis slavinja fajták.

➲ **Összefoglalva:** a vizsgálati eredmények egyértelműen kihangsúlyozzák a helyes fajtaválasztás és a minőségi, vírusmentes vetőgumó használatának fontosságát az ökológiai termesztésben is, ahol a fajták alkalmazkodó képességének, biotikus és abiotikus stresszekkel szembeni ellenálló képességének a hagyományos termesztéshez képest még nagyobb a jelentősége. Ebből a szempontból a Közép-Európai régióban a Burgonya Y vírussal szembeni rezisztenciának és az abiotikus stressztűrésnek (aszály, egyenetlen vízellátás) van a legnagyobb szerepe. Főképp, ha figyelembe vesszük, hogy a biotermesztést folytató gazdák egy része nem fordít kellő figyelmet a vetőgumó rendszeres felújítására, a fémzárolt vetőgumó használatára.

A kutatást az EU Horizon 2020 kutatási és Innovációs program támogatta a 771367 kutatási szerződés keretében.

Dr. Polgár Zsolt *egyetemi tanár*
MATE/MKSZN Kft.
Burgonyakutatási Központ
Dr. Frank Krisztián, PhD
tudományos munkatárs

Biotermesztésre alkalmas burgonya nemesítési vonalak kiértékelése a termesztők bevonásával, 2023.

Biotermesztés Huminisz technológiával

A Huminisz Kft. magyar tulajdonú lombtrágyákat és növénykondicionálókat gyártó- és forgalmazó vállalkozás, a kezdetektől elkötelezettek vagyunk az ökológiai gazdálkodás mellett. Fontosnak tartjuk, hogy a biotermesztésben is felhasználható termékeket gyártsunk és forgalmazzunk. A Solvitis Bór Extra, BórMo, Polifém, Cu, Fe, Zn, Mn, Mg, Ca, Mikrokomplex az EU-Bio rendelet előírásainak megfelelnek. A KONDISOL termékünket a „Bio Suisse termelők" is használják. A Kondisol és a Solvitis Mikrokomplex (FiBL) termékeink a Demeter International irányelveinek is megfelelnek.

Kísérleti eredményeink

A méréseket minden kísérlet során Oláh Richárd független értékelő szakember végezte.

2023. Tönkölybúza

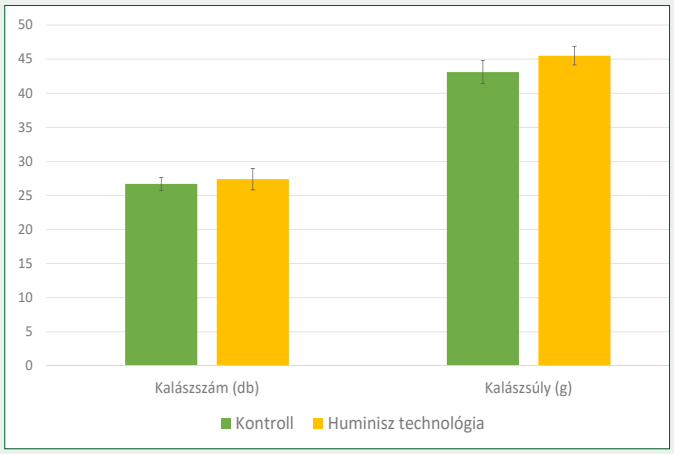
2022 őszén Bicsérden állítottunk be biotermesztésben tönkölybúza kísérletet. A Huminisz technológiával kezelt parcellán kívül kezeletlen kontroll terület is volt.

Alkalmazott Huminisz technológia:

- 1. kezelés: 6 l/ha Kondisol + 2 l/ha Solvits MikroKomplex + 0,5 l/ha Solvitis Ca;
- 2. kezelés: 5 l/ha Kondisol + 1 l/ha Solvitis Mg.

A parcellák felvételezésére 2023. 06. 30-án (fenológia: BBCH99), közvetlenül aratás előtt került sor, 25x25 cm-en a kalászszámot és a kalászsúlyt 10 mintavétel alapján vizsgálva, a mintavételezés szabályait követve.

A kalászszám és a kalászsúly esetében is a Huminisz technológiával kezelt területen jobb eredményt értünk el. 105,5%-kal több a kalászsúly a Huminisz területen, mint a kezeletlen kontroll parcellán (1 érték 25 kalász súlya).

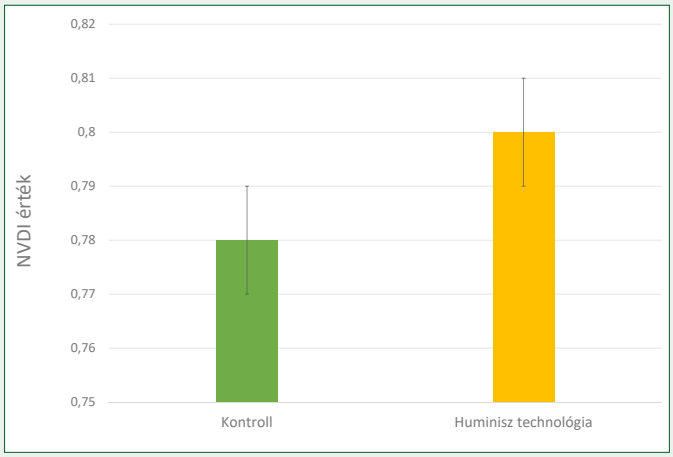

1. ábra: Tönkölybúza vizsgált paraméterei 2023. 06. 30-án

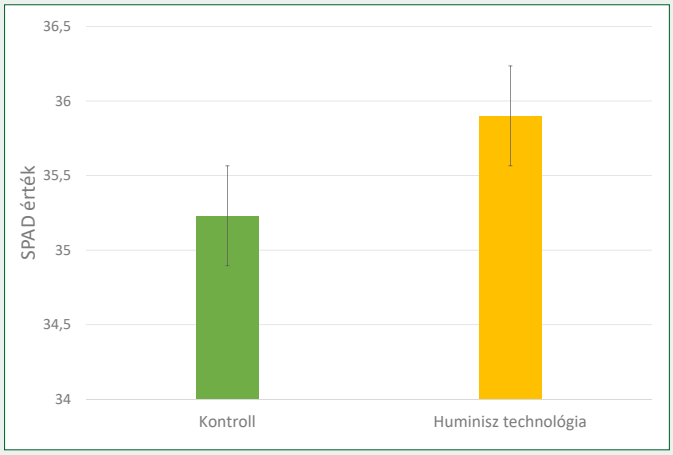
2023. Napraforgó

Bio napraforgó kísérletünket is Bicsérden állítottuk be, mely során a Huminisz technológia keretében a következő kezelést kapta meg az állomány: 5 l/ha Kondisol + 2 l/ha Solvitis Mg + 2 l/ha Solvitis BórMo. Emellett kezeletlen kontroll parcella beállítása is megvalósult.

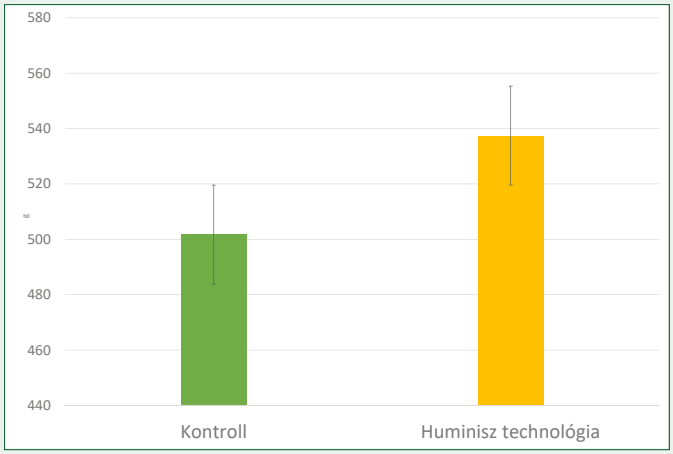
2023. 06. 22-én csillagbimbós állapotban (fenológia: BBCH55) NDVI érték, SPAD érték és csillagbimbó tömegének mérésére is sor került. 1 NDVI érték 10 folyóméteren vett minták átlaga, 1 SPAD érték 25 levélen mért értékek átlaga és 1 csillagbimbó tömege 20 db csillagbimbó tömegének átlaga.

2. ábra: NVDI érték napraforgóban 2023. 06. 22-én

3. ábra: SPAD érték napraforgóban 2023. 06. 22-én

4. ábra: Csillagbimbó tömege napraforgóban 2023. 06. 22-én

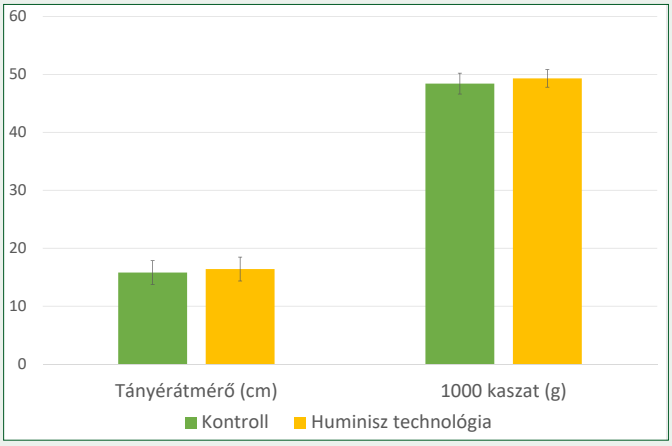
A *2-4. ábrák* jól mutatják, hogy a Huminisz technológia a napraforgó táblán is hatásos volt. Az NVDI és SPAD értékek magasabbak voltak a kezelt területen. A Huminisz technológiával kezelt területen a csillagbimbók tömege 107,1%-a a kezeletlen kontrollhoz képest. Ezt szemlélteti az *1. kép* is.

1. kép: Csillagbimbók 2023. 06. 22-én

2023. 09. 18-án betakarítás előtt újabb mérések történtek, mely során a tányérátmérő és az ezer kaszat tömeg mérésére került sor.

A kontroll területen 30 mintát alapul véve az átlag tányérátmérő 15,8 cm, míg a Huminisszel kezelt területen 16,4 cm. Ugyancsak 30-30 mintát alapul véve a kontroll területen az átlag ezer kaszat tömeg 48,4 g, míg a kezelt területen az átlag 49,3 g, 8,2%-os szemnedvességnél.

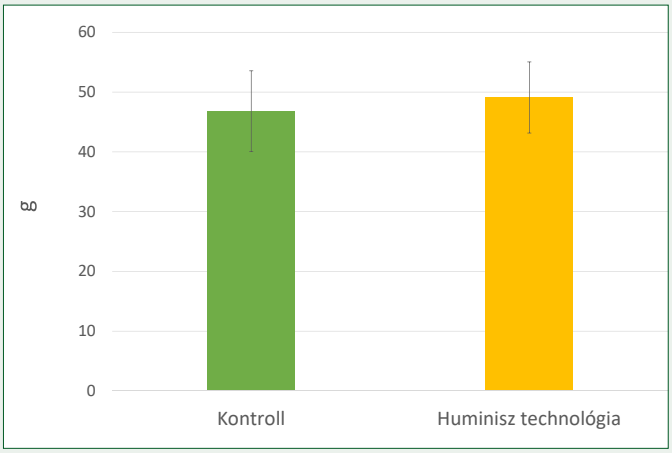
5. ábra: Napraforgó vizsgált paraméterei 2023. 09. 18-án

2023. Lucerna

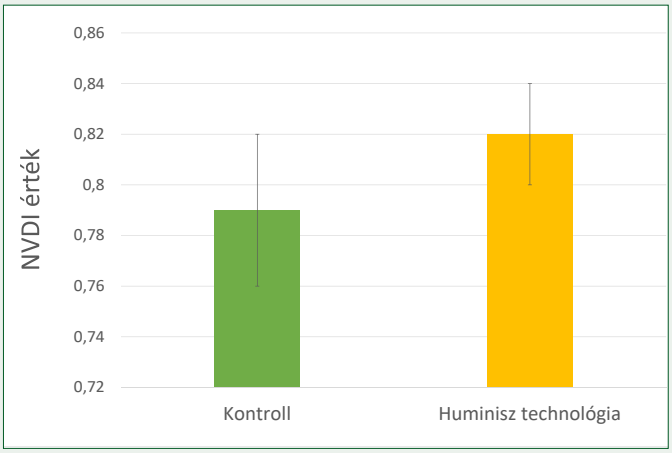
Bio lucerna kísérletet Bicsérden 2023. 07. 13-án, kaszálás után két héttel vizsgált Oláh Richárd, független értékelő szakember. Friss növekményen mért friss tömeget és NDVI értéket. A Huminisz technológiával kezelt területre a következő készítmények lettek kijuttatva: 4 l/ha Kondisol + 0,7 l/ha Solvitis Mg.

10-10 mintát vizsgálva a kezeletlen kontroll átlag friss tömege 46,8 g, míg a kezelt átlag 49,1 g (1 értéket 25x25 cm-en lekaszált lucerna tömege adja, *2. kép*). 5-5 mintát alapul véve a Huminisz technológiával kezelt parcella NDVI értéke 103,3%-a a kezeletlen kontrollhoz képest.

Eredményeink azt mutatják, hogy a Huminisz technológiával kezelt növénykultúrák esetében magasabb termésátlag mellett – a nagyobb zöldtömegnek köszönhetően – jobb asszimilációt, valamint hatékonyabb szervesanyagbeépülést tapasztalhatunk a kontroll parcellákon mért adatokhoz viszonyítva. Ezek az eredmények annak köszönhetők, hogy a Huminisz technológia több ponton is képes beavatkozni a növény élettani folyamataiba, ezzel segítve és támogatva a megfelelő fejlődést, fenntartva a növény jó egészségi állapotát.

6. ábra: Friss tömeg lucernában

7. ábra: NVDI érték friss lucernában

2. kép: Mintavétel a lucerna friss tömegének méréséhez

HUMINISZ

VÁNDORÓLAS TYÚKLEGELTETÉS HATÁSA AZ ALJNÖVÉNYZETRE EGY ÖKOLÓGIAI GYÜMÖLCSÖSBEN

Kísérletünk során 2020-ban a Gödöllő melletti GAK Babatvölgyi Biokertészeti Tangazdaság bio almafás kertjében, mobilólas tartású *(1. ábra)* ökológiai tojótyúkok legeltetésekor a gyepvegetációban bekövetkező változásokat vizsgáltuk. A tojótyúkok Lohmann hibrid fajtájúak voltak.

1. ábra: Mobilólas tojó baromfitartás a vizsgálati területen

Az ökológiai módon művelt almafa ültetvényen belül 8 db 100 m^2-es szakaszt alakítottunk ki, az aktuálisan legeltetett szakaszt a gyümölcsös többi részétől villanypásztorral választottuk el.

A kontroll területek lehatárolásához – legelés elől való elzáráshoz – a villanypásztorral határolt területen 2 db 2×2 m-es és 2 db 2×1 m-es alapterületű és 0,5 m magas, csirkehálóval befedett kalodát helyeztünk ki. A 4 m^2-es keretek az almafa sorközben, míg a 2 m^2-es keretek a soraljban kerültek elhelyezésre.

A mobilól a legeltetett területekre közvetlenül nyitható volt, a tyúkok csak az adott területet tudták legelni, a kibúvónyílás automatikus nyitása és zárása (7:30 és sötétedés kezdete) között mozgásukban nem voltak korlátozva, akkor mentek ki, illetve jöttek be a kifutóról, amikor kedvük tartotta az időjárástól függetlenül.

A szakaszokon belül a mobilóltól távolodva 4 legelt és 4 kontrollterület került felvételezésre a szakasz legeltetésének megkezdésekor, majd befejezésekor. Jelen tanulmányunkban a mobilólhoz legközelebb eső, így legintenzívebb használatnak kitett legelt és a hozzá tartozó kontrollterületet vizsgáltuk *(2. ábra)*.

A botanikai adatok rögzítése során azt vizsgáltuk, hogy az egyes növényfajok százalékban kifejezve mekkora hányadát adják a zöld növényi felszínborításnak. A felvételezések időpontjai igazodtak a legeltetési szakaszokhoz: 2020.04.16., 05.22., 06.19., 07.05., 07.24., 07.31., 08.11., 08.21., 08.31., 09.15.

2. ábra: A kifutó állapota a szakasz legeltetés kezdetének az elején

Az adatok feldolgozása MS Excel programmal történt. A feldolgozás során – többek között – a gyomosító hatást vizsgálva elemeztük a növényfajok szociális magatartástípusai, valamint a legelési preferencia értékei szerint.

Eredmények

A vizsgálat során összesen 49 növényfajt találtunk, A fellelt fajok szociális magatartás-típusok szerinti összetételét tekintve *(3. ábra)* elmondható, hogy a fajok majd egyharmada a zavarástűrő fajok közé tartozik (DT, 19). A második legtöbb fajt gyűjtő csoport a gyomfajoké (W, 10). A honos (RC) és a tájidegen (AC) kompetítor fajok 6–6 egyeddel jelentek meg a területen. A természetes kompetítor fajok (C) és a generalista fajok (G) 3-3 fajjal voltak megtalálhatóak a vizsgálat ideje alatt. 1–1 faj a behurcolt (A) gyomfajok és a kivadult haszonnövény (I) besorolásúak közül is előkerült.

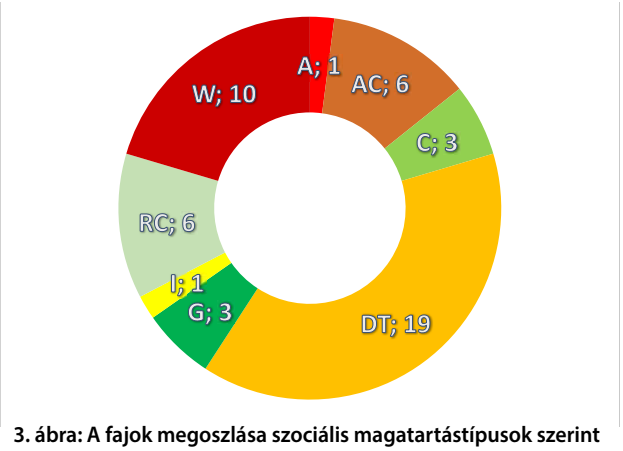
A legeltetés kezdetekor a területen fellelt fajok 49%-a legeltetési szempontból rossz, vagy gyepgazdálkodási szempontból nem értékes (0, 1, 2) kategóriába tartozik. A megjelent fajok 20%-a jó, illetve a legjobb legelési értékkel rendelkező fajok (6, 7, 8) közé tartozik. Az átlagos legelési besorolású fajok (3, 4, 5) 12%-ban voltak jelen. 12% a mérgező fajok (-1) aránya, míg 3 fajhoz nem tartozik legelési érték *(4. ábra)*.

A legeltetés után a szakaszok eredményeit összevetve ugyan különböző mértékben, de 15 faj volt képes megmaradni a legeltetés ellenére. A tarackbúza és a keskenylevelű perje 5 szakaszon is megmaradt, a csomós ebír 3 szakaszon, az egynyári seprence és a réti csenkesz 2 szakaszon maradt meg. A szőrös disznóparéj, a karcsú disznóparéj, a meddő rozsnok, a fehér libatop, a veres csenkesz, a fehér mécsvirág, a sokvirágú boglárka, a zöld muhar, a magas aranyvessző és a nagy csalán 1 szakaszon maradt meg. Ezen fajok közül 8 gyepgazdálkodási szempontból gyenge értékű, 5 faj – amelyek mind a pázsitfüvek közé tartoznak – viszont gyepgazdálkodási szempontból jelentős (tarackbúza, keskenylevelű perje, csomós ebír, réti csenkesz, veres csenkesz). A mérgezőként értékelt fajok közül kettő található meg (egynyári seprence, sokvirágú boglárka).

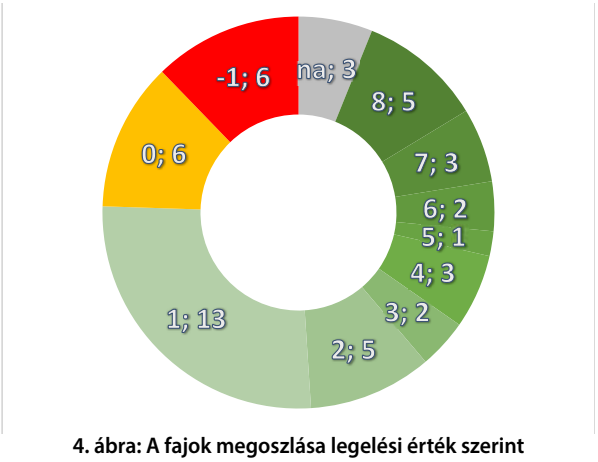
A fajösszetétel alapján a terület vegetációjára pár éves parlag növényzetének képe volt jellemző. Bár a fajok nagy része gyom-, vagy zavarástűrő volt, természetes fajok is előfordultak a területen. Jelentős volt az évelő pázsitfüvek mennyisége is, de itt kell megjegyezni, hogy a parlagok esetében a keskenylevelű perje spontán is felszaporodhat.

A terület a fajösszetétel változása alapján összességében nem mutatja a túllegeltetés bizonyos jeleit, de meg kell jegyezni, hogy a kísérletben résztvevő állomány a rendelkezésére álló területet a szakaszok nagyobb részében teljesen, vagy közel teljesen kilegelte. Ehhez kapcsolódóan viszont elmondható – a legelt és a kontroll területeket összevetve –, hogy a legelés során a gyomok visszaszorítása volt jellemző. A tojótyúkok legelésükkel a veszélyes allergén gyomfajt, az ürömlevelű parlagfüvet jelentősen visszaszorították, vagy el is tüntették a területről, de a pipacs és a fehér mécsvirág mennyisége is csökkent. Kiemelten fontos megemlíteni, hogy a legeltetett állatok az inváziós közönséges selyemkóró fajt is lelegelték.

A gazdasági szempontból, egyéb legelőkön fontos pillangósok is előfordultak, azonban a mennyiségük nem volt jelentős. A legelés során a leginkább megmaradt növényi egyedek

3. ábra: A fajok megoszlása szociális magatartástípusok szerint

4. ábra: A fajok megoszlása legelési érték szerint

(vagy részei) a pázsitfüvek, a cserjefajok és a mérgező növények közé tartoztak, de idővel a tojótyúkok ezeket is elcsipegették.

Az előzetes eredmények alapján összességben megállapítható, hogy a tojótyúkok elfogyasztanak mindent, ami zöld. Elsősorban a könnyebben csipegethető, „lágyabb" növényi részeket legelik le, de mindent elfogyasztanak. A rostosabb pázsitfűfajok és a mérgező növények kerülnek ennek a sorrendnek a végére. A vegetációban érdemi gyomosodást nem okoztak, tehát természetvédelmi szemszögből jelen területen a jelen vizsgálatban nem történt állapotromlás, így jól alkalmazhatók a terület kezelésére.

Vizsgálatunkról részletesen az alábbi cikkünkben számolunk be: *Saláta D., Lénárd M., Zámbó S., Tirczka I., Penksza K. (2022): Vándorólas tyúklegeltetés hatása ökológiai gyümölcsösben – Előzetes eredmények. Tájökológiai Lapok 20 (Suppl. 2.): 77-91. https://journal.uni-mate.hu/index.php/tl/article/view/3979/4323.*

Saláta Dénes[1], Lénárd Mátyás[1], Zámbó Sándor[2], Tirczka Imre[3], Harkányi Annamária[3], Penksza Károly[4]

[1]Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Vadgazdálkodási és Természetvédelmi Intézet, Természetvédelmi és Tájgazdálkodási Tanszék;
[2]Biokontroll Hungária Nonprofit Kft.;
[3]Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet, Agroökológiai és Ökológiai Gazdálkodási Tanszék;
[4]Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Növénytermesztési-tudományok Intézet, Növénytan Tanszék, Agrobotanika csoport

RENDEZVÉNYEK, ESEMÉNYEK ITTHON ÉS A VILÁGBAN

IDŐPONT	ESEMÉNY	HELYSZÍN (SZERVEZŐ, HONLAP)
Január 15-18.	Biobeurs 2024.	Személyes és online webináriumok, Hertogenbosch, Hollandia (biokennisweek.nl)
Január 19-21.	Respire La Vie	Vannes, Franciaország (respirelavie.fr/vannes)
Január 19-28.	Nemzetközi Zöld Hét	Berlin, Németország (gruenewoche.de)
Január 22-23. (online) Január 29-31.	Millésime Bio 2024.	Kiállítási Centrum Montpellier, Franciaország (millesime-bio.com)
Január 22-24.	GOPEX- Globális ökológiai termék expo	Hollywood, Florida, Amerikai Egyesült Államok (events.farmjournal.com)
Január 24-25.	Fenntartható Élelmiszer Találkozó	San Francisco, Amerikai Egyesült Államok (sustainablefoodssummit.com)
Január 24-27.	AGROmashEXPO Nemzetközi mezőgazdasági és mezőgép kiállítás	HUNGEXPO, Budapest (agromashexpo.hu)
Január 25-27.	10. Mexican Healthy Products Summit	Puerto Vallarta, Mexikó (healthyproductssummit.com)
Január 31- február 3.	Fieragricola TECH	Verona, Olaszország (fieragricola.it)
Február 13-16.	BioFach, Vivaness 2024.	Nürnberg, Németország (biofach.com)
Február 16-18.	Respire La Vie	Vannes, Franciaország (respirelavie.fr)
Február 19-21.	Ecofruit 2024	Filderstadt, Németország (ecofruit.net)
Február 23-25.	Salon Natura	Trocardière de Rezé, Franciaország (www.salon-natura.com)
Március 1-3.	BioCultura A Coruña	A Coruña, Spanyolország (biocultura.org)
Március 5-8.	Foodex Japan – Foodex Organic	Tokió, Japán (jma.or.jp)
Március 6-8.	Apimell Nemzetközi méhészeti-, méhészeti termékek és berendezések kiállítása és vására	Piacenza, Olaszország (apimell.it)
Március 7-10.	MednatExpo	Lausanne, Svájc (mednatexpo.ch)
Március 8-10.	Vegetarian Food Asia	Hong Kong, Kína (neventum.com)
Március 8-10.	Salon Zen & Bio	Angers, Franciaország (salon-zenetbio.com)
Március 9-10.	Green World Tour	Luxemburg, Belgium (autarkia.info)
Március 10-12.	ProWein	Düsseldorf, Németország (prowein.com)
Március 12-16.	Expo West 2024	Anaheim, Kalifornia, Amerikai Egyesült Államok (expowest.com)
Március 15-18.	Salon Vivre Autrement	Párizs, Franciaország (salon-vivreautrement.com)
Március 22-24.	GardenExpo	Budapest, Sportaréna (gardenexpo.hu)
Március 23-24.	VeggieWorld	Düsseldorf, Németország (veggieworld.eco)
Április 2-5.	CHFA NOW Konferencia és Szakkiállítás	Vancouver, Kanada (chfanow.ca)
Április 7.	West Bio	Düsseldorf, Németország (biowest.info)
Április 9-11.	Anuga Select Brazil	Anhembi, Spanyolország (anuga-brazil.com.br)
Április 12-14.	WeFair Vienna	Bécs, Ausztria (wefair.at)
Április 14-15.	Európai Natúr és Ökológiai Termékek Kiállítása	London, Egyesült Királyság (naturalproducts.co.uk)
Április 14-17.	Vinitaly Bio	Verona, Olaszország (vinitaly.com)
Április 16-18.	10. Nemzetközi Élelmiszer-Ital, Élelmiszer-feldolgozás és Csomagolás Kiállítás	Varsó, Lengyelország (worldfood.pl)
Április 21.	Ost Bio	Lipcse, Németország (bioost.info)
Április 22-25.	Salón Gourmets	Madrid, Spanyolország (gourmets.net)
Május 9-12.	Bioculture Barcelona	Barcelona, Spanyolország (biocultura.org)
Május 14-16.	Vitafoods International	Genf, Svájc (vitafoods.eu.com)
Május 15-17.	SIAL Canada	Toronto, Kanada (sialcanada.com)
Május 28-30.	SIAL China	Sanghaj, Kína (sialchina.com)
*Május	Natura Málaga	Málaga, Spanyolország (natura.fycma.com)

IDŐPONT	ESEMÉNY	HELYSZÍN (SZERVEZŐ, HONLAP)
*Május	Salon Bio & Co	Strasbourg, Franciaország (salonbioeco.com)
Június 3-4.	Naturally Good	Sydney, Ausztrália (naturallygood.com.au)
Június 4-5.	Eco Living Iberia	Madrid, Spanyolország (organicfoodiberia.com)
Június 4-5.	Organic Food Iberia	Madrid, Spanyolország (organicfoodiberia.com)
Június 4-6.	Sustainable Cosmetics Summit North America	New York, Amerikai Egyesült Államok (sustainablecosmeticssummit.com)
Június 7-9.	Bioterra	Euskadi, Spanyolország (bioterra.ficoba.org)
Június 12-15.	Biofach Latin-Amerika BioBrazil Fair	Sao Paulo, Brazília (biobrazilfair.com)
Június 21-23.	Bio Marché és Bio Fesztivál	Zofingen, Svájc (biomarche.ch)
Június 24-27.	Európai Biomassza Konferencia és Kiállítás (EUBCE)	Bologna, Olaszország (eubce.com)
*Június	Nemzeti Parkok Hete 2024	(magyarnemzetiparkok.hu)
*Június	Fenntartható Élelmiszer Találkozó	Amsterdam, Hollandia (sustainablefoodssummit.com)
*Június	Környezet- és Természetvédő Civil Szervezetek Országos Találkozója (ZÖLD OT)	(zoldcivil.hu)
Július 26-28.	Krisna-Völgyi Búcsú és Vegetáriánus Ételek Fesztiválja	Somogyvámos, Krisna-Völgy (bucsu.krisnavolgy.hu)
*Július	Free From Food & Health Ingredients Bangkok	Bangkok, Thaiföld (healthyfoodasia.com)
*Július	Biofach Délkelet Ázsia	Bangkok, Thaiföld (biofach-southeastasia.com)
Augusztus 17-20.	Mesterségek Ünnepe	Budapest, Budavári Palota (mestersegekunnepe.hu)
*Augusztus	33. Farmer-Expo Nemzetközi Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Szakkiállítás és HORTICO Zöldség-Gyümölcs Kertészeti Szakkiállítás és Vadász-Expo	Debrecen, Debreceni Egyetem Agrártudományi Centrum (farmerexpo.hu)
Szeptember 3-5.	NOA Natural Organic Asia 2024	Hong Kong, Kína (naturalandorganicasia.com)
Szeptember 4-5.	Fenntartható Élelmiszer Találkozó	Szingapúr (sustainablefoodssummit.com)
Szeptember 12-15.	Budapest Borfesztivál	Budapest, Budavári Palota (aborfesztival.hu)
Szeptember 19-21.	CHFA NOW Konferencia, Szakkiállítás	Toronto, Kanada (chfa.ca)
Szeptember 23.	Natural Products Expo East	Philadelphia, Amerikai Egyesült Államok (expoeast.com)
Szeptember 24-25.	Free From Food & Health Ingredients Dubai	Dubaj, Egyesült Arab Emírségek (dubai.freefromfoodexpo.com)
Szeptember 24-26.	Natexpo	Lyon, Franciaország (natexpo.com)
Szeptember 29.	BIO SÜD	Messe Augsburg, Németország (biomessen.info/biosued)
*Szeptember	BioFach India	IEML Greater Noida, Delhi, India (biofach-india.com)
*Szeptember	ÖKO Expo Kiállítás és Konferencia	Hajdúnánás-Kendereskert
*Szeptember	BioFach Amerika	Philadelphia, Amerikai Egyesült Államok (biofach-america.com)
*Szeptember	Organic World Congress	(ifoam.bio)
*Szeptember	KÁN Egyetemi Napok	Kaposvár, Kaposvári Campus, Pannon Lovas Akadémia (kaposvarinapok.hu)
Október 3-5.	Bioexpo	Varsó, Lengyelország (bioexpo.pl)
Október 13.	Nord bio	Hamburg, Németország (bionord.de)
*Október	Ecoviure Manresa	Barcelona, Spanyolország (firamanresa.cat/ecoviure)
*Október	Salon Bio & Co	Strasbourg, Franciaország (salonbioeco.com)
*Október/November	Sustainable Cosmetics Summit Europe	Párizs, Franciaország (sustainablecosmeticssummit.com)
November 8.	BioAraba	Vitoria, Spanyolország (bioaraba.com)
November 15-16.	Nordic Organic Food Fair, Eco Living Scandinavia	Malmö, Svédország (nordicorganicexpo.com)
November 18.	Middle East Organic & Natural Expo	Dubai World Trade Center (organicandnatural.com)
November 19-20.	Free From Food & Health Ingredients Barcelona	Barcelona, Spanyolország (barcelona.freefromfoodexpo.com)
November 21.	Biocultura Madrid	Madrid, Spanyolország (biocultura.org)

*Az esemény pontos időpontja még nem ismert.

Biobeurs 2024. (2024. január 15-18.)

2024. január elején kerül megrendezésre Hollandiában a Biotudás Hete. Online és élő esemény azon vállalkozók számára, akik szeretnék továbbfejleszteni vállalkozásukat. A Bionext 2024. január 15. és 18. között egy 4 napos interaktív program keretében egyesíti a bioszektor összes szereplőjét. Az első két nap a tudás online megosztására irányul egy webinárium keretében. A rákövetkező két napon az egész bioszektor és a fenntarthatóbb vállalkozás iránt érdeklődők találkoznak a Den Bosch-i Brabanthallenben található Biobeurs-ben.

Nemzetközi Zöld Hét (2024. január 19-28.)

Az 1926 óta nemzetközileg egyedülálló Zöld Hét az egyik leghagyományosabb vásár és az egyik legismertebb rendezvény Németországban. A vásárt Berlinben alapították egyedülálló élelmiszer, mezőgazdasági és kertészeti nemzetközi szakvásárként. A világ minden tájáról érkezett kiállítók széles termékskálát mutatnak be a rendezvény tíz napja alatt.

A Zöld Hét olyan aktuális társadalmi kérdéseknek is teret ad, mint a klímavédelem, a körforgásos gazdaság, az erőforrások megőrzése és a fenntartható földhasználat. A Zöld Hét 88. alkalommal kerül megrendezésre 2024. január 19. és 28. között.

Millésime Bio 2024. (2024. január 22-23. online; január 29-31.)
1993 óta egyedülálló koncepcióval várják az érdeklődőket a biológiai termesztésből származó alapanyagokból készült, bio minősítésű borok és alkoholos italok (pl. sör, almabor, égetett szeszek stb.) nemzetközi szakvásárára Franciaországba. A kiállítás kétnapos virtuális fórummal indul (január 22-23.), majd január 29-31. között szakvásárral folytatódik Montpellier-ben.

GOPEX- Globális ökológiai termék expo
(2024. január 22-24.)

Az egyetlen globális biotermék kiállítás különleges lehetőséget jelent az ágazat képviselői számára. Egyedülálló lehetőség kapcsolatok építésére, ötletcserére, új termékek és szolgáltatások megismerésére, bemutatására és az ágazat vezető termelőivel, forgalmazóival való megismerkedésre.

Fenntartható Élelmiszer Találkozó (2024. január 24-25.)

A fenntartható élelmiszerek csúcstalálkozója 2009 óta foglalkozik az élelmiszeripar jelentős fenntarthatósági fejleményeivel. Hogyan ösztönzik a bio-, fairtrade és egyéb öko-rendszerek a fenntartható fejlődést? Mi lesz a növényi alapú élelmiszerek jövőbeli fejlődése? Milyen kilátások vannak a regeneratív mezőgazdaságra és az újrahasznosított élelmiszerekre vonatkozóan? Milyen fejlesztések történnek a zöld csomagolóanyagok terén? Mit lehet tenni annak érdekében, hogy az élelmiszeripar áttérjen a körforgásos gazdaságra? Ilyen és hasonló kérdésekkel foglalkozik a nemzetközi csúcstalálkozó.

AGROmashEXPO (2024. január 24-27.)
Az AGROmashEXPO 2024-es Agráripari Szakkiállításon mezőgazdasági gépeket, szolgáltatásokat és technikai innovációkat tekinthetnek meg a látogatók, illetve színvonalas szakmai programokon vehetnek részt. Az előadások során a legújabb innovációkat és agrárfejlesztéseket mutatják be.

A négy napos rendezvényen a Termékfejlesztési verseny hazai és nemzetközi díjas termékei mellett több szakmai kerekasztal-beszélgetésre is sor kerül, ahol a növénytermesztés kitettségéről és problémáiról egyeztethetnek a résztvevők.

10. Mexican Healthy Products Summit (2024. január 25-27.)

A Mexican Healthy Products Summit egy meghíváson alapuló, business-to-business szakmai kiállítás és konferencia, amely összeköti az egészséges termékek beszállítóit a legfontosabb kiskereskedelmi vásárlókkal és forgalmazókkal. Ha el szeretné kezdeni termékeinek értékesítését Mexikóban, vagy több terméket szeretne eladni Mexikóban, a Mexican Healthy Products Summit exkluzív hozzáférést biztosít a megfelelő emberekhez. A Summit hatékony hálózatépítési lehetőségeket és kapcsolatépítő eseményeket kínál.

Fieragricola TECH (2024. január 31- február 3.)

A Fieragricola 1898 óta kíséri a mezőgazdasági világot a növekedés és a modernizáció útján, hogy elősegítse a vállalkozások termelékenységét és jövedelmezőségét, valamint támogassa a vidéki területek fejlődését. Teljes áttekintést ad, amely a fenntarthatóságra, az agrárökológiára, a körforgásos gazdaságra, a talaj-, erőforrás-, környezet- és természetvédelemre is hangsúlyt fektet.

BioFach, Vivaness 2024. (2024. február 13-16.)

A világ vezető bioélelmiszer-vására a VIVANESS-szel , a természetes és bio testápoló termékek nemzetközi vásárával kombinálva fontos üzleti esemény az ágazat számára, illetve egyben találkozási és pozicionálási lehetőség is.

A BIOFACH Kongresszus kiterjedt tájékoztatást nyújt a bioágazatról. A VIVANESS Kongresszus pedig a natúrkozmetikai szektor aktuális fejleményeiről tájékoztat. A kongresszus közel 8 000 résztvevője 2023-ban is 120 egyéni eseményen szerzett információkat.

A kiállítás minden évben összegyűjti a politika, egyesületek, civil szervezetek képviselőit, VIP-ket és más véleményformálókat és közérdekű személyiségeket. Az érintettek megvitatják a piac jövőjét érintő kérdéseket és ezt a közös platformot használják a jövő alakítására.

Salon Natura (2024. február 23-25.)

Az 1990-ben létrehozott Natura Show az évek során a biorajongók, és az alkalmi fogyasztók nélkülözhetetlen találkozóhelyévé vált, akik szívesen gyűjtenek információkat és megkóstolják az egészségesebb mezőgazdaságból származó termékeket.

Gyűjtötte és összeállította:
Baliné Selényi Eszter

IDEMIO®: TÖBB, MINT GOMBAEVŐ GOMBA!

Egy összetett hatású mikrobiológiai növényvédőszer a tisztább talajért, az egészségesebb gyökérfejlődésért és a jobb stressztűrésért.

Az utóbbi évtizedekben rohamos sebességgel lezajló klimatikus változások több olyan nem mindig teljesen új, de szélsőségesen felerősödő problémával állította szembe a növénytermesztőket, amelyekkel egyre nehezebb környezettudatos módon megküzdeni. Nyaranta szinte állandósult az erős UV perzselés és a tartós légköri aszály. Az egyre gyakoribb és elhúzódó hőségnapok után pedig már szinte nem is meglepőek a jégesőkkel, özönvizekkel tarkított időszakok.

Ugyanakkor a szinte hó-, és ami még nagyobb baj, hogy a fagymentes teleink miatt nem, vagy alig gyérül a talajlakó kártevők és kórokozók egyedszáma. Ráadásul mivel egy jóval magasabb talajzónában „telelnek" át, nem elég hogy több van belőlük, még sokkal hamarabb fertőznek, károsítanak. Ha ez még nem lenne elég, akkor hozzáadódik, hogy a melegebb klímánk miatt egyre több új kártevő és kórokozó települt be szűkebb hazánkba, sőt jó részük már itt is telel (poloskák, gyapottokbagolylepke stb.).

A megváltozott környezeti viszonyokra is mindig vannak megoldások, hisz a mediterrán országokban évszázadok óta termelnek ilyen körülmények között, viszont ezeket meg kell tanulni! Egy kicsit új, és másabb, elsősorban a prevencióra és a következetességre alapuló szemléletet kell elfogadni ahhoz, hogy a lehető legjobban ki tudjuk aknázni a bennük rejlő lehetőségeket, mert ez a későbbiekben döntően befolyásolhatja a védekezésünk hatékonyságát és ezen keresztül a jövedelmezőségünket.

A továbbiakban csak egy részre koncentrálva, a talajlakó, talajból fertőző gombás eredetű kórokozók (fuzárium, pítium, verticílium, szklerotínia, rizoktónia stb.) ellen harcra, egy az ellenük bevethető új mikrobiológiai növényvédőszerre, az **Idemio®**-ra térjünk ki bővebben. Először is nézzük át, hogy mi döntheti el egyik, vagy másik termék között a hatékonyságbéli különbségeket!

- Nem mindegy, hogy egy biológiai hatóanyag hozamfokozóként, vagy növényvédőszerként van engedélyezve!
- Nem mindegy, hogy a termék milyen mennyiségben tartalmazza a hatóanyagot!
- Nem mindegy, hogy egy biológiai termék melyik gombafaj, melyik törzsét tartalmazza!

A hozamfokozóként engedélyezett termékek mellett immáron végre egyre több a növényvédő szer engedéllyel bíró biológiai hatóanyagok száma is. Persze erre egyből többen kérdezhetik, hogy *„na és akkor mi van, hogy ez mostantól növényvédőszer és nem hozamfokozó, nem ugyanaz?"* Sajnos sok esetben nem! A két engedélyezési folyamat között mind kifutási időben, mind a megkövetelt feltételekben, az elvégzett vizsgálatok számában és mélységében, valamint az ezekből eredő költségekben is óriási különbség van.

Amíg a hozamfokozók (termésnövelők) engedélyének az alapja az, hogy a beállított néhány kísérletben javítanak-e a kontrolban mért terméspotenciálon (jó estben igen, hiszen kicsit kisarkítva: amelyik növény nem pusztul el az terem), addig a biológiai növényvédő szerekre már ugyanazok a szigorú vizsgálati feltételek vonatkoznak, mint a legkeményebb kemikáliákra! Teljeskörű és több lépcsős, több évig tartó, a gyógyszerészeti normákhoz hasonló toxikológiai, irritációs, növénypatogenitási, maradékérték, felezési idő, talajhatástani és még rengeteg egyéb vizsgálaton esnek át a tételes EU-s és a néha még ettől is szigorúbb hazai határértékek és normatívák alapján. Ez a garancia arra, hogy ha az előírt feltételeket a több évig tartó laboratóriumi vizsgálatokban folyamatosan teljesítette egy növényvédő szer az a későbbiekben is teljesíteni fogja, hiszen innentől a gyártónak minden egyes kiadott grammra, milliliterre garantálnia kell az engedélyokiratban előírt megfelelőségi feltételeket, legyen az spóraszám, összetétel, szennyezettség, tárolhatóság, bármi.

A kijuttatott hatóanyagmennyiség egyértelműen és döntően befolyásolja a hatékonyságot és sok esetben a hatássebességet is. Például az 1x10^6-on CFU*/g vagy 1x109-en CFU/g mennyiség közötti ezerszeres különbség már akkor is figyelemre méltó, ha valóban ugyanazt a hatóanyagot tartalmazza a két termék. Bizonyos spóraszám alatt pedig már nem is beszélhetünk garantált hatásról! Kár olyan mikrobiológiai termékért pénzt kiadni, ami 105-en alatti mennyiségben tartalmaz hatóanyagot, hiszen több hasznos gombafaj esetében szinte e-körül van a talajaink természetes tartalma is.

Pítium paprika palántán

Szklerotínia kártétel burgonyán

Fuzárium uborkán

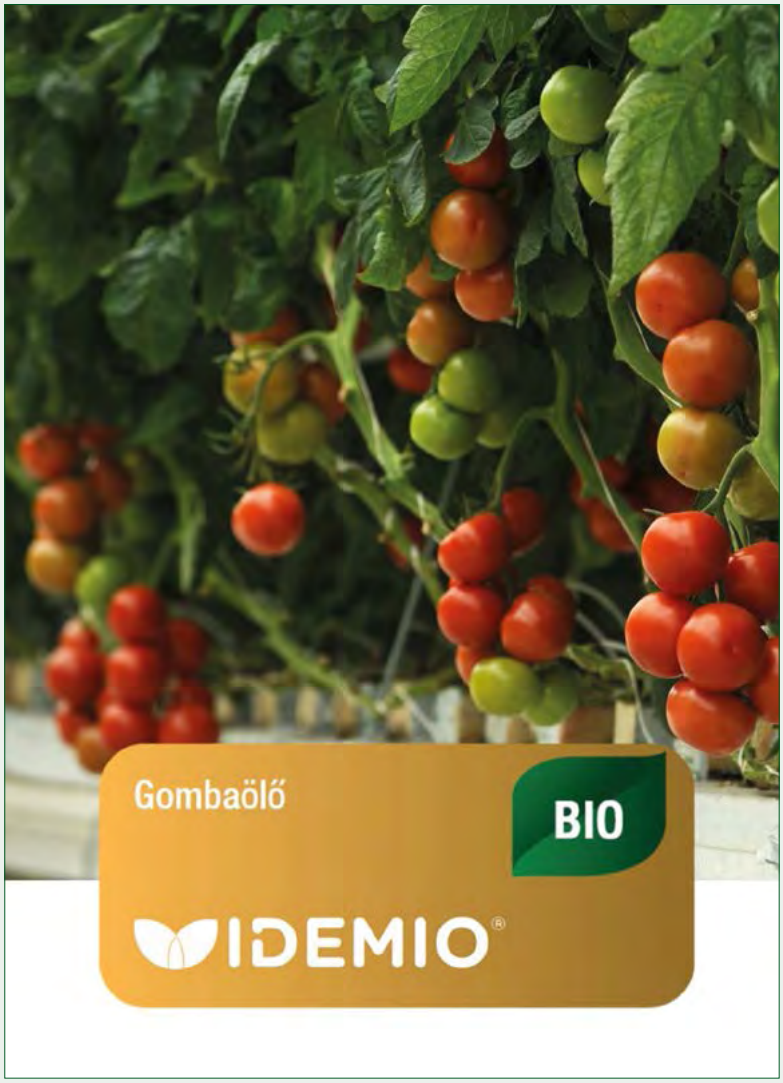
Fuzárium tünet paprikában

Gyakran halljuk vissza a termelőktől, hogy: „Azt mondta a képviselő, hogy ez is ugyanaz, csak sokkal olcsóbb!", pedig sajnos sok esetben nem is ugyanarról a törzsről, és még csak nem is ugyanarról a hasznos gombafajról van szó! Jó tudni és tisztában lenni azzal, hogy például csak a Trichoderma gombanemzetségben közel 400 faj (pl. *T. viride, T. asperellum, T. harzianum* stb.) és azokon belül is több törzs létezik. Jelen tudásunk szerint például a közel 700 ismert *Trichoderma asperellum* törzs közül a szakirodalmi adatok szerint a T34 törzs az egyik legagresszívebb, amely összetett működése révén az összes, a talajainkban előforduló növénypatogén gombatörzset képes parazitálni.

Az **Idemio®** a *Trichoderma asperellum* gomba T34 törzsét tartalmazó biológiai növényvédő szer, amely a megnövelt, 1,1x109 CFU/g hatóanyag tartalmának köszönhetően már jóval alacsonyabb (0,25 kg/ha) dózis mellet is kiemelkedő hatékonyságot biztosít. Alkalmazásával egy teljesen környezetbarát lehetőség nyílik a talajlakó káros gombák (pl. fuzárium, pítium, verticílium, szklerotínia stb.) elleni védekezésre, ezzel minimálisra csökkenthető a gyökeret és a szárnyaki részt támadó betegségek kialakulása. A benne lévő Trichoderma gomba sokak fejében úgy rögzült, hogy ez a „gombaevő gomba", ami tulajdonképpen igaz is, hiszen az általa termelt sejtfalbontó enzimeknek (kitináz, glukanáz, celluláz stb.) és a másodlagos anyagcseretermékeinek (pironok, poliketidek, terpenoidok stb.) köszönhetően hatékonyan bejut a kórokozó gombák belsejébe, ahol gombafonalai gyorsan növekedni kezdenek és tápanyagként valóban feléli a parazitált kórokozók belső összetevőit.

De ettől azért ez a gombafaj jóval többre képes, működése több rétű és több szintű! Mikoparazitizmusa mellett térparazitizmusa is jelentős, kolonizálja a gyökerek környezetét, azaz kiszorítja a patogén gombákat a gyökérzet környezetéből. Életmódjából adódóan több olyan gombaellenes vegyületet termel, amelyek pusztítják, vagy szaporodásukban gátolják a kórokozó gombákat. A talajban kötött formában lévő makro és mikro tápanyagokat feltárja, a növény számára felvehetővé teszi, az ott felhalmozódó szár- és gyökérmaradványokat pedig elbontja. Az általa termelt hormonszerű (auxin) anyagok fokozzák a gyökérzet növekedését, ennek köszönhetően javul a tápanyagok és a víz felvétele és hasznosulása is, aminek jelentős szerepe lehet egy aszályos időszak átvészelésében is a növények számára. A gyökérrendszer környezetében lévő káros mikrobák által termelt kedvezőtlen hatású toxinokat közömbösíti és lebontja, ezzel is fokozza az állományok növekedését, az általa termelt metabolitok révén pedig beindítja a növények önvédelmi folyamatait, a különböző fitoalexinek termelését és az így szerzett immunválasz reakció kiváltásával jelentősen javítja az ellenálló és a stressztűrő képességüket is.

Spanyol eredetéből adódóan a sajnos nálunk is egyre gyakoribb hőségnapokat és a tartósan melegebb időszakokat is jobban elviseli, mint a Trifender® WP T1-es törzse. Ezzel persze nem szabad és nem is kell „leírni", leértékelni a T1 törzset sem! A közvetlenül a talajt érő napfény nyári intenzív besugárzásának kevésbé kitett zöldségfélék esetében (pl. borsó, bab, korai káposztafélék stb.), vagy a zártabb szántóföldi állományokban

(pl. napraforgó, repce stb.), illetve a zártabb ültetvényekben továbbra is ugyanúgy tökéletesen megállja helyét, mint ahogyan az elmúlt pár ezer kontinentális éghajlatú évben is megállta.

Szerencsére a biológiai növényvédő szerekkel mára már nem, mint „kényszer megoldásokkal" kell számolnunk, hanem sok esetben az egyetlen lehetséges és szerencsére egyre inkább teljes hatékonyságot nyújtó lehetőségekkel! Az sem elhanyagolható, hogy alkalmazásukkal környezetterhelés nélküli, munkaegészségügyi kötöttségek nélküli és a kémiai hatóanyagmaradékok kockázata nélküli termesztésre van lehetőségünk, amire egyre nagyobb a kereskedői és a vásárlói igény is.

*= CFU: csíraképző telepek száma

Varga László

Kwizda Agro Hungary Kft., Garden Ágazat
kertészmérnök, szaktanácsadó,
zöldségtermesztési szakmai vezető
+36 30 928 6172
laszlo.varga@kwizda.hu

BIOGAZDA VAGY?

BIOTERMÉKEKET FORGALMAZOL?

LEGYÉL ÁRUS MAGYARORSZÁG LEGNAGYOBB ÖKOPIACÁN!

TALÁLKOZZ SZEMÉLYESEN VÁSÁRLÓIDDAL!

BEJÁRATOTT, BIZTOS VÁSÁRLÓKÖZÖNSÉG, EXKLUZÍV KÖRNYEZET, BARÁTSÁGOS LÉGKÖR, KÖZÖSSÉGI PROGRAMOK.

1124 BUDAPEST, CSÖRSZ U. 18.

PIACFELÜGYELET:
+36-30/435-5680
okopiac@biokultura.org

RÉSZLETEK:
WWW.OKOPIAC.HU

HUMINISZ

MAGYAR TERMÉK

BIO

HUMINISZ TECHNOLÓGIA
ÖKOLÓGIAI TERMESZTÉSBEN

KONDISOL PACK
ŐSZI AKCIÓ

őszi felhasználásra és elővásárlásra

SOLVITIS LOMBTRÁGYA + KONDISOL NÖVÉNYKONDICIONÁLÓ

5 l/ha KONDISOL + 1 l/ha SOLVITIS termék

rendelése esetén akár **15,8% kedvezménnyel** vásárolhat 11 termékünkből.

2023. szeptember 1-től december 15-ig.
Legkésőbbi fizetési határidő: 2023. december 15.

Részletekkel kapcsolatban, kérjük, hívják területi képviselőinket, keressék fel honlapunkat!

@huminisz | Huminisz Kft. | www.huminisz.hu